

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Интердисциплинарне студије
Дигитална уметност

Докторски уметнички пројекат:
ЕХО КРАТКИХ СЛИКА
(играно-анимирани кратки филм, у интеракцији са публиком)

Аутор:
мр Снежана Трстењак

Ментор:
Јелица Ђокић, ред. проф. Факултета драмских уметности

Београд, јун, 2017

Као знак захвалности за подстицај и веру у пројекат ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, свој рад посвећујем Николи Иванићу, госпођи Виданки Мишић и господину Виду Вукасовићу, мојим драгим пријатељима који на жалост нису више међу нама.

Садржај:

Абстракт.....	5
УВОД	7

I Поетички и теоретски оквир

КОНТЕКСТ И ГЕНЕЗА - Опис рада.....	10
Удруживање при промоцији и реализацији пројекта	12
Задржавање ауторског идентитета уз прилагођавање субјекту.....	14
Историјски, друштвени и културни контекст - СИЖЕЈНЕ СТРУКТУРЕ.....	15
АВАНГАРДА и ДАДА.....	15
ФЛУКСУС и НЕОДАДА.....	17
РЕЧ - ЦРТЕЖ - СЛИКА - ПОКРЕТНЕ СЛИКЕ.....	21

II Методолошка разматрања

Процеси визуелног сазнања.....	35
МУЛТИМЕДИЈАЛНОСТ У ПРОЈЕКТУ ЕХО КРАТКИХ СЛИКА.....	35
ИНТЕРАКТИВНОСТ У ПРОЈЕКТУ ЕХО КРАТКИХ СЛИКА.....	36
ЕДУКАТИВАНИ И ПРОМОТИВНИ АСПЕКТИ.....	35
Представљање веб сајта и пројекта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА у директном контакту са публиком - Посредни и непосредни утицаји.....	39
Прво представљање - клуб „Еверест“ у Београду.....	39
Друго представљање - АРИЈАДНИНА НИТ - уметничко-еколошки пројекат.....	40
Презентација пројекта на Међународној колонији анимираног филма за децу и младе у Нишу.....	41
Представљање ХАИКУ - АЛТЕРНАТИВНЕ видео поезије микс –медија арт тријенале ОТВОРЕНА СВЕСТИ/ОТВОРЕНИ СВЕТИ, 2013.....	42
Представљање ХАИКУ - АЛТЕРНАТИВНЕ ПОЕЗИЈЕ у BG Storytelling klab.....	43
Представљање - Планетарни пројекат 100.000 ПЕСНИКА ЗА ПРОМЕНУ, 2014.....	45

III Анализа практичног рада

ПРВИ СЕГМЕНТ - припрема материјала за реализацију.....	48
ДРУГИ СЕГМЕНТ - израда анимираних филмова.....	52
ТРЕЋИ СЕГМЕНТ - ИНТЕРНЕТ У СЛУЖБИ ПОПУЛАРИЗАЦИЈЕ УМЕТНОСТИ....	58
Израда мултимедијалног сајта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, број 1.....	63
Израда мултимедијалног сајта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, број 2.....	68
Израда мултимедијалног сајта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, број 3 и 3. Јуниор.....	73

IV Закључна разматрања

СУБЛИМАЦИЈА - Закључна разматрања.....	87
Литература	89
Референтне мултимедије	92
Аутор	94

Абстракт

Докторски уметнички пројекат има за циљ студију, преглед и расправу о позицији дигиталне технологије и дигиталног кратког филма, али и уметности уопште у савременом друштву и историјском тренутку. Концепт се ослања на комуникацију мултимедијалног уметничког пројекта са публиком као унапређењу интеракције уметник-публика.

Представља се развој и излагање уметности у дигиталној сфери, прихватању дигиталних технологија у модерној уметности и техничко-креативним трансформацијама различитих етапа живота кратке уметничке форме од речи, стиха, цртежа, дигиталне слике до кратког дигиталног филма. Дело-скуп радова на интернету је по структури интерактивна дигитална анимација у новомедијском уметничком деловању а у свом естетско поетском смислу је инспирисано ХАИКУ поезијом. Интеракција је овде двосмерна комуникација у којој имамо могућност утицаја оба учесника (уметника и публике) на ток и исход пројекта.

Посебан мотив овог рада је да се формирањем репрезентативног узорка „гостујућих радова“ уради анализа приступа и начина креирања дигиталне уметничке сфере, а накнадно изврши и компарација ових дела са мојим радом као и преиспитивање идејних, стваралачких и техничких процеса које сам прошла креирајући овај докторских пројекат.

Abstract

This doctoral art project has for a goal to survey and debate about the position of the digital technologies and digital short film, but also art in general in this modern society and moment in history. The concept relies on communication between multimedia art project and its audience, as a way to improve the interaction between the two.

We will introduce and show the development of art in digital form, accepting digital technologies in modern art and technically creative transformation of different stages of life of this short art form, from word, verse, drawing, digital image, all the way up to the short digital film. A collection of works on the internet is by its structure a digital and interactive animation in this new media art form, but in its aesthetic and poetic meaning, it is inspired by Haiku poetry. Interaction is a two way communication here, where have the influence of both participants (artist and audience) to the final result of the project.

Special motive for this work is to form a representative sample of "visiting work", so that we could analyze the approach in creating digital art form, and subsequently we would do a comparative between these works with my own own, as well as questioning the basic creationist and technical processes through which I went whilst creating this project.

Увод

У савременој сфери обликовања уметничке мисли, дигитални кратки филм и анимација чине средство изражавања емоција и осећања, исконску потреба уметника да се отелотвори, да комуницира, искаже свој суд и пренесе своје мишљење. Дигитални кратки филм представља спону која тежи да премости јаз између уметничке апстракције и ограничења која поставља ново време са новим захтевима и технологијама, односно потребом да нови медији буду место презентације рада али са проширеном функцијом и улогом у виду комуникацијске платформе. Да ли су то само ограничења или и проширени спектар могућности, нарочито у фази повратне информације од стране публике, која је замишљена као део финалног рада, показао је овај уметнички пројекат.

Форма и садржајност кратког дигиталног филма превазилази ова ограничења стварајући погодан медијум за технички и поетски приступ уметника у коришћењу наративни, изражајних, презентационих и догађајних потенцијала анимације и филма за истраживање на бази програмабилности и интерактивности.

„Неопходно је подсетити да у Сједињеним Америчким Државама никада није постојало Министарство за културу. За разлику од Европе, некадашње Југославије и Србије, где се сматра да Министарства културе треба да усмеравају токове културе, амерички начин мишљења (*American Mind*) просуђује да је култура поље креативности чије производе, преко тржишног механизма, вреднује публика. Производи културе морају да буду артикулисани у духу времена и да поседују комуникационе потенцијале и вредности.“¹

У докторском уметничком пројекту ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, тежила сам да покажем како је пројекција идеје постала вандисциплинарна. Креће се од поезије, цртежа, илустрације, до анимације, од музике до сликарства, од филмске уметности до „перформанс арт-а“².

Преко предметно-приказивачког плана, анимација предаје једно сазнање о постојећем свету, а преко метафизичког она остварује могућности које су у реалном свету неоствариве.

¹Пајкић, Небојша, Јеличић, Драган: Светло у тами, зборник текстова о америчким редитељима седамдесетих и осамдесетих година, Музеј југословенске кинотеке, Београд, 1991.

²**Облик и биће** (стр. 208, Ранко Мунитић – Естетика анимације)

Чарли Гир (Charlie Gere), у својој књизи *Дигитална култура*, говори о томе да је дигитално у нашој свести попримило статус природног и свеprisутног, нормално је да ту буде и самим тим се подразумева.

Друга питања су била везана за популаризацију уметности кроз комуникацију преко интернета, кроз електронске технологије и медије које отварају неслућене могућности уметничког изражавања, пре свега у домену стварања нових филмских структура. Тако сам се одлучила за дело које је по структури интерактивни мултимедијални анимиран пројекат у новом медијском уметничком деловању, а у свом естетско поетском смислу инспирисан истраживањем развоја речи – поезије, конкретно хаику поезије, уз прикључење цртежа /ХАИГЕ/ до анимираних секвенци.

Ситуација на пољу нових медија, техничко-технолошких могућности и достигнућа, обећава трансформацију и преображај.

Најзначајније искуство, мени као уметнику, лежи у самом процесу стварања. Како је овај пројекат подразумевао укључење различитих креативних људи, морам истаћи колико су ме обогатили сати и дани у контакту са многим младим али и искусним уметницима. Све те људе сада не могу назвати само публиком и интеракцијом између публике и мене, већ их од срца називам пријатељима пројекта Ехо Кратких Слика.

Уједно захваљујем својој менторки, професорки Јелици Ђокић, што ми није дозвољавала да посустанем и задовољим се једноставнијим решењима, тако да је својим педагошким искуством обликовала и мене и овај докторски уметнички пројекат.

I

Поетички и теоретски оквир

КОНТЕКСТ И ГЕНЕЗА - Опис рада

Кроз жељу за екранизацијом слика и асоцијација које су у мени будили Хаику поезија и Хајге³ домаћих аутора, са којима већ дуже време сарађујем, као и изазов да се уз помоћ интернета, дигиталне слике, електронске монтаже отвара ново поглавље – интерактивна уметност помоћу нових медија, наметнуо се и сам контекст докторског метничког пројекта „ЕНО КРАТКИН СЛИКА“. Анимирала сам 9 кратких самосталних радова. Неки радови су били инспирисани са два стиха Гордане Петковић, а неки илустрацијама Синди Тронтон (*Cindy Tronton*) - Ехо1, Ехо2...Ехо9. Те кратке видео форме сам назвала Иницијални филмови. Затим сам их монтажно реструктурирала⁴ како бих примером објаснила Публици шта се очекује од њих ако желе да се својим радом прикључе пројекту. „Родила“ су се два нова рада: кратки филм „ОДЛУКА“ на основу видео рада Ехо4 и „ДУШЕ ПОЕТА“ на основу видео рада Ехо9. Након свега, и сама сам се ставила у улогу Публике, вратила се на сам почетак и урадила још два кратка анимирана филма „ОГЛЕДАЛО СТВАРНОСТИ“ и „ЧЕЖЊА“, који заједно са изабраним пристиглим филмовима чине **завршни рад** у оквиру пројекта „Ехо „ЕНО КРАТКИН СЛИКА“. Радећи филмове, тежила сам да досегнем нарацију ХАИКУ поезије, да поетску реч, кроз лични Простор преточим у низ кратких анимација. У фокусу мог рада су људске душе и емоције, Човек стилизован као Кућа чију унутрашњост није могуће упознати ако Вам сама не „отвори врата“.

Имала сам потребу да преко својих радова приближим ХАИКУ поезију и илустрацију, као огледало животних ситуација, широј публици, пре свега кроз филм, који је моја велика љубав, који ће да пружи подршку, руку и отвори врата креативности и уметничком стварању. Хаику поезија -РЕЧ и илустрација -СЛИКА су „прерасле“ у ПОКРЕТНЕ СЛИКЕ – кратке форме мене као аутора и публике као коаутора! Акцент у пројекту сам пребацила на публику, односно уметнике и непрофесионалце, који ће инспирисани постојећим садржајем, мењајући га, играјући се њиме, презентовати своју визију и стварати нов садржај, чиме се публика изражава а пројекат обогаћује.

Питања која су се наметала око основне поставке, хипотезе, везана су за учешће публике у стварању уметничког дела (конзумент је истовремено и креатор).

³Хајге је комбинација хаику поезије и слике.

⁴Пример 1- Реструктурирање анимације Ехо1 у Ехо5, и Ехо9 у филм „ДУШЕ ПОЕТА“.

Стваралаштво по природи подразумева знатижељу и оригиналност, па је моје полазиште било везано за питање: „На који начин укључити публику, односно дати јој шансу да се активно прикључи? Да ли се тиме брише граница између уметника и публике? Да ли сви постајемо уметници? Ако су сви уметници, има ли уметности?

Нису сви пристигли филмови уметничка дела, и нису сви који ураде филм уметници, али њихов одговор на уметност није пасиван него активан.

Деловање у области промене уметничког дела из области дигиталне уметности интердисциплинарног карактера, публику подстиче на експеримент, провокацију, преиспитивање. У исто време је дизајниран и уређиван веб сајт „Ехо Кратких Слика“. Осмислила сам правила учешћа и припремљен материјал поставила на сајт. Поставила сам текст са преведеним стиховима, као и аудио снимке преведених стихова које су говорили уметници како би публика могла да их користи. Линком сам упутила на рад светски прихваћене уметнице Синди Тронтон, због једноставности и сведености елемената њених илустрација (што је битан елемент придруживања шире публике), али и дубокоумних порука у којима свако може пронаћи делић своје „истине“. Илустрације Синди Тронтон су представљене да би се шира публика лакше идентификовала и „пронашла“. У току уметничког „ЖИВОТА“ пројекта презентованог на интернету, као аутор, сам била на располагању, преко електронске поште, форума у оквиру сајта али и у оквиру промоција пројекта (најављиваних у оквиру сајта) за сва питања и помоћ Публици у њеном раду на пројекту „ЕКС“. Израда кратког филма, што је међу младима постала и мода (данас се филмови праве и помоћу мобилних телефона) је искоришћен као метод приближавања и мотивације, на крају и едукације која није само информативна, или наметнута, него и афирмативна.

„ОДУВЕК МЕ ЈЕ ФАСЦИНИРАО АНИМИРАНИ ФИЛМ. У ДЕТИЊСТВУ КАО ГЛЕДАОЦА А КАСНИЈЕ И КАО НЕКОГ КО ЈЕ У АНИМАЦИЈИ ПРОНАШАО СРЕДСТВО ИЗРАЖАВАЊА. НА ОВИМ СТРАНИЦАМА САМ ПРИКАЗАЛА РАЗВОЈ УМЕТНИЧКОГ ПРОМИШЉАЊА И НЕРАСКИДИВЕ ВЕЗЕ ПОЕЗИЈЕ, ЦРТЕЖА-ИЛУСТРАЦИЈЕ И ФИЛМА. ПОШТО СВЕДОЧИМО РАЗВОЈУ НОВИХ ТЕХНОЛОГИЈА, ХАЈДЕ ДА ИСКОРИСТИМО ЊИХОВЕ ПРЕДНОСТИ И ТОК УМЕТНОСТИ ПУСТИМО ДА ДАЉЕ НЕСПУТАНО ТЕЧЕ ПУТЕМ

РЕЧ-ЦРТЕЖ–СЛИКА-ПОКРЕТНЕ СЛИКЕ.

ХАЈДЕ ДА ОТКРИЈЕМО У КОМ ПРАВЦУ ЋЕ НАС СВЕ ЗАЈЕДНО ОДВЕСТИ АВАНТУРА И ЖЕЉА ДА ОД ГЛЕДАОЦА ПОСТАНЕМО АУТОРИ.

Снежана Трстењак аутор пројекта "Ехо кратких слика".

На овај начин сам се обратила публици, на првој страници сајта Ехо кратких слика, како бих изразила жељу да се уметност приближи, изложи и прихвати преко једног од најмоћнијих медија данас, на један активан и интересантан начин, са идејом да се публика опроба као креатор у областима експеримента, монтаже, анимације и режије, израдом и слањем ФИЛМОВА који заједно чине пројекат Ехо кратких слика, а са циљем, да поновим, да се пробуди комуникација и подстакне стваралачки дух. Поента није објашењење техно-културних трансформационих процеса кроз уметност, већ креирање слика, наратива и симбола који су нам неопходни да бисмо могли да се културно и социјално разумемо, да се адаптирамо и поново одредимо у драматичним променама изазваним такозваном Дигиталном револуцијом, корак ка уметности кроз могућности које пружају нове технологије, кроз такмичарски дух и дух једног новог времена, једну тенденцију културе у доба мас-медија, а то је тенденција ка изградњи такозваног партиципаторног карактера друштва, у којем влада знатно већи степен сарадње и солидарности, као и жеље за заједничким учешћем.

Удруживање при реализацији и промоцији пројекта - партиципаторни карактер друштва

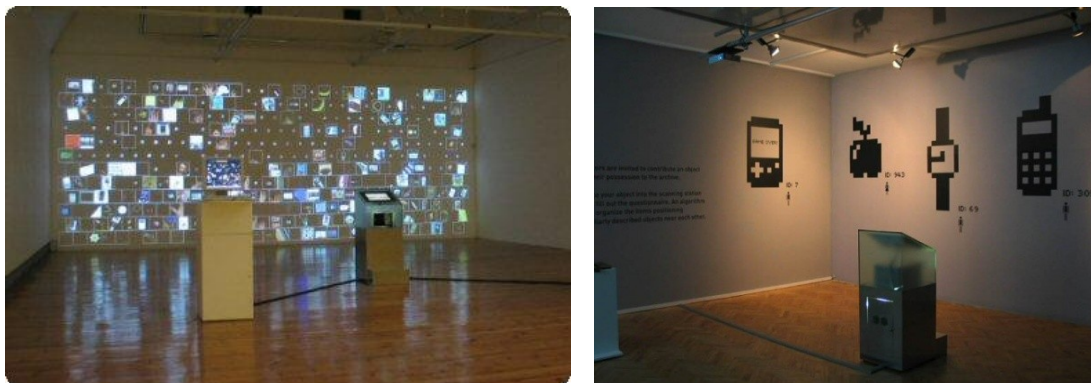
Како окарактерисати помак у уметности и уметничком промишљању који омогућава дигитална комуникација – има ли га и да ли је то Интернет комуникација? Какав је однос нових технологија, њихових могућности и ограничења? Односно, у којој мери је лични контакт још увек незамењив у уметничком излагању и делању. Показало се, након ових 5 година рада на пројекту, да интернет још увек није довољан, али да је незаобилазан. Како пратити тај развој најефикасније, најпродуктивније, најпозитивније?

Постоје дела која су комуницирала са уметницима те и са самим делом, али је та комуникација била ограничена простором /галеријом/ и временом-тренутком дешавања. Интернет и рад на њему је доступан широј публици у тренутку када то публика жели.

Са друге стране, интернет је претрпан информацијама, тако да је неопходно пронаћи нове форме комуникације и усмеравање гледаоца. „Овде бисмо могли поменути интерактивни рад Ђорџа Легрејдија (*George Legrady*) *Цепови пуни сећања (Pockets full od Memories)*, који је развијан од 2003. до 2006. године (слика 1). Његов рад се бави темама архивираних-подхрањених података и меморије у контексту активног елемента рада. Полазиште и идеја рада је да публика гради садржај самог дела, тако што

сlike и предмете, које носи са собом тог дана када посећује музеј, скенира и убацује у већ припремљену базу података отворену за интеракцију у реалном времену.

Посетиоци описују одређен предмет и дају кратке одговоре на постављена питања о њему, или пак обележавају кључне речи. Ови подаци се софтверски класификују и затим приказују путем пројекција на зидовима музеја. Претраживање и коментарисање се врши према сличностима у опису. Раду се приступа директним присуством у простору или путем посете веб странице.⁵

Слика 1: George Legrady, *Pockets Full of Memories*, интерактивна изложба

На територији Србије требали би истаћи Хаику клуб „Шики“. Њихов рад пратим већ дуги низ година, и сама се прикључујем низу акција и манифестација. На крају је спој ауторових интересовања за филм, мултимедију, поезију, резултирао и организационим акцијама из којих се реализовало неколико домаћих, али и међународних пројеката. У том односу најважнија је интеракција, односно двосмерна комуникација, у којој имамо могућност утицаја оба учесника (уметника и конзумента) и на ток, и на исход пројекта.⁶

Најсвежији пример песничког удруживања је манифестација ЕКО-активност под називом „1000 песника за спас планете“, по концепту Мајкла Ротенберга, америчког песника. Ове 2016. године је „1000 песника за спас планете“ одржано по пети пут, у Културном центру „Божидарац“, 24. септембра, тачно у подне! Манифестација је јединствена по томе што се истог дана и у исти час - тачно у подне одиграва у преко сто земаља и у неколико стотина градова широм планете. Овде видимо удруживање

⁵George Legrady, *Pockets Full of Memories*

<http://www.fondation-langlois.org/html/e/page.php?NumPage=329>

⁶С. Трстењак, ТИМСКИ РАД УМЕТНИКА У ЕКОЛОГИЈИ, Конференција „Спорт, здравље, животна средина“, 2016.

песника, музичара, перформанс уметника на једном месту, али и глобално – широм планете!⁷

Својим стваралаштвом, УМЕТНИЦИ се повезују у оквиру друштава, интернета и поетских вечери. Идеја о заједничком раду провејава од поезије до анимације, од музике до сликарства, од филмске уметности ка „перформанс арт“-у (слика 3).⁸

Слика 3: Wolfgang Volz, Copyright: Christo ХРИСТО И ЖАН-КЛОД. УПАКОВАННИЙ РЕЙХСТАГ. Берлин

Задржавање ауторског идентитета уз прилагођавање субјекту

На који начин и у којој мери аутор анимираног колективног дела, задржава право на слободу изражавања мисли и идеја, а у којој мери се прилагођава субјекту, тражећи и откривајући нове начине комуникације? Та иницијална каписла – знатижеља, мора бити основни покретач ка нечем новом, као што су „нове технологије“.

Размишљање о уметности ствара се управо у односу на дело јер оно имплицира „вредновање прикладности и квалитета унутрашњих односа предмета што га је уметник створио“. Критичка рефлексивна о уметности располаже, барем делимично, оним најтананијим инструментима и поступцима, о којима говори Арган и које примењује у свом есеју. Тако за уметничко дело важи „да је оно део једнога система чије су могућности отворене, али не бескрајне, па тако дело није толико резултат апсолутне креативности колико решење једног проблема које се налази унутар система односа, где се конституише“.⁹

⁷С. Трстењак, ТИМСКИ РАД УМЕТНИКА У ЕКОЛОГИЈИ, Конференција „Спорт, здравље, животна средина“, 2016. Страна2

⁸С. Трстењак, ТИМСКИ РАД УМЕТНИКА У ЕКОЛОГИЈИ, Конференција „Спорт, здравље, животна средина“, 2016. Страна4

⁹G. C. Argan, *Lastoriadell'arte, u "Storiadell'arte"*, gennaio-giugno 1964, n. 1, passim.

„Пред нама је чин тоталне генезе обављен унутар структуре изузетно комплексног и по ангажованим чулним каналима веома обухватног медија што ће логично, већ на примарном нивоу облика и њихових „формалних“ релација поставити пред ствараоца низ тешко савладивих проблема; а ипак, то „базично“ креирање предметности и иконографије, дакле појавност анимираног остварења само је примарна степеница, она која подразумева конституцију (читљивог инвентара) појединог дела, конституцију његовог ОБЈЕКТИВНОГ ДИСКУРСА“¹⁰

Из једног од темељних текстова Валтера Бенџамина (*Walter Benjamin*) о питањима развоја нових технологија – уметничко дело у раздобљу његове техничке репродуктивности: током већих историјских раздобља, са целокупним начином живота људске заједнице, мења се и начин његовог чулног опажања. Начин на који се човеково чулно опажање организује – медијум у којем се испуњава – није само природно него и историјски условљен.

Ови ставови се супротстављају „одомаћеном“ мишљењу како дигитална култура директно проистиче из развоја дигиталне технологије и зависи од технолошког развоја.

Историјски, друштвени и културни контекст- СИЖЕЈНЕ СТРУКТУРЕ

*Улазимо у свет где неће бити једне већ две реалности: стварне и виртуелне, где нема симулације, већ субституције.*¹¹

Пол Вирилио

АВАНГАРДА и ДАДА

Авангардом, и то историјском авангардом у Биргеровом смислу, се називају различите појаве засноване на уметничком експерименту на интердисциплинарном раду и на утопијском, политичком, друштвеном или етичком пројекту. То су оне појаве које су засноване на експерименту и тражењу новог облика уметничког изражавања и то не само матичне форме, већ промене уметничке дисциплине и брисање граница између уметничких дисциплина. Авангарда је на неки начин борба између различитих уметничких и културних парадигми. Немачки теоретичар Авангарде, Петер Биргер (*Ernst Peter Burger*) средином друге деценије XX-ог века за парадигму авангарде узима ДАДУ.

¹⁰Ранко Мунитић, *Естетика АНИМАЦИЈЕ*, стр. 208, **Облик и биће**

¹¹**Пол Вирилио**. We are entering a world where there won't be one, but two realities: the actual and the virtual. There is no simulation, but substitution., цитирано према: Michael Rush, *New Media in Art*, London, Thames & Hudson word of art, 2005, p. 181

Он ДАДУ види као појаву која је довела до промене у односу уметника према самом чину стварања, промене уметника према односу са друштвом и промене статуса, промене схватања шта је уметничко дело и како се оно може разумети, доживети и у крајњој линији интерпретирати. Авангарда у својој суштини, иако различито тумачена и из различитих углова сагледавана, у зависности од школе која гради свој поглед, носи експерименталност и интердисциплинарност. Тако добијамо академске, ретроспективне поделе као што су авангардно сликарство, авангардни филм, авангардна књижевност, авангардна музика или авангардни театар.

У поезији се појављује песник, као што је Маларме, који покушава да промени језик писања поезије, да иновира начин писања поетског текста тако што пише поетски текст бацајући коцкице и на основу случаја бира речи од којих ће градити песму.

Дадистички уметници су први уметници који не користе ефекте високе културе у свом делу, већ користе језике и матерјалне институције комуницирања у домену уметности као механизме са којима раде, али и презентују. Уметник није само онај који ствара дело, уметник је онај који нас уводи у причу о уметности.

Пројекат ЕХО КРАТКИХ СЛИКА препознаје ослонац у теорији ДАДЕ, у приступу да је уметник онај који припрема сцену за догађај који ће се „десити” а публика ће тај догађај препознати као уметност.

Уметник је нека врста редитеља који кроз уметност реализује своје идеје. Основно тумачење уметности се пребацује са аспекта стварања узвишеног, до сада „невиђеног “ дела на припрему и организацију СИТУАЦИЈЕ у којој ће се десити неодређен, чудан и неочекивани обрт. Али, од авангардног уметника се очекује и трећи моменат, а то је његов друштвени или политички ангажман.

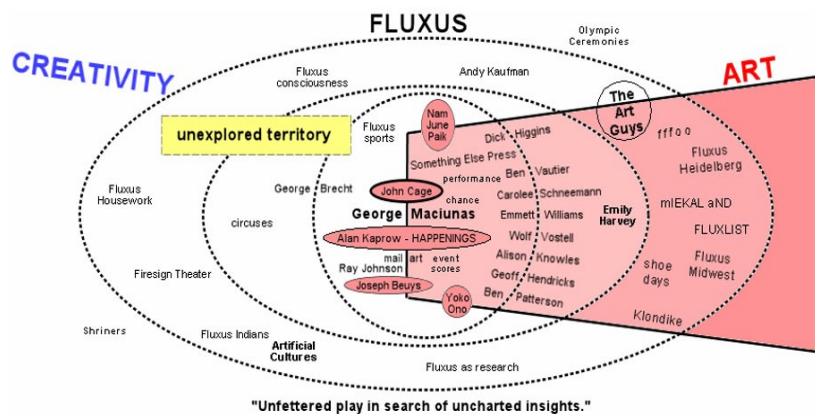
Уметнички пројекат ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, на неки начин, наставак је основне идеје авагардних уметника. Но, мом сензибилитету и интересовањима је ближи приступ социјалистичког реализма, где провокација и промена доминантног идентитета води више ка интервенцији на форми и стилу, него ка изражавању политичког става или било ког вида синдикалне сарадње. Оно што је авангарда нудила у идеји, социјалистички реализам је нудио као слику, као звук, као представу.

Кроз пројекат „ЕХО КРАТКИХ СЛИКА“ мењала се моја улога и перцепција, у смислу фигуре која открива самосталну интелектуалну, стваралачку и теоријску позицију где престајем да будем стваралац и постајем једна врста актера који уместо уметничког дела нуди нови вишемедијски или мултимедијски систем уметничких појава. Ту сам осетила и препознала приближавамње пракси и идеји ФЛУКСУСА.

ФЛУКСУС и НЕОДАДА

Период 40-их и 50-их година критике модерне и авангарде стасао је у САД и Европи после 1962. године у неоавангардни покрет *флукус*¹². Уметност флукуса прожима музика, перформанс, асамблаж, поезија, плес, хепенинг и разне облике уметничко-животног понашања.

Уметност флукуса карактерише интермедијалност. Директно деловање у спајању живота и уметности јесте флукус и као такав припада дадаистичкој традицији уметничког активизма.¹³

Fluxus means change among other things. The Fluxus of 1992 is not the Fluxus of 1962 and if it pretends to be - then it is fake. The real Fluxus moves out from its old center into many directions, and the paths are not easy to recognize without lining up new pieces, middle pieces and old pieces together. Dick Higgins

FLUXUS X PORTAL

Слика 4: Флукус интернет портал мапа

Почетке флукуса везујемо за Северну Каролину и „*Black mountain collage*“ 40-их и 50-их, као и за предавања Џона Кејџа на Новој школи за социјална истраживања у Њујорку од 1956. до 1958. године. Студенти Џона Кејџа који су обележили настанак и уједно постали водећи аутори и представници хепенинга, неодаде и флукуса су Џорџ Брехт, Дик Хигинс, Џексон Мек Лоу, Алан Капроу и Ел Хансен.

Аутори које морамо навести када говоримо о деловању у флукусу су и Хенри Флинт, Кен Фридман, Емет Вилијамс, Ђузепе Кјари, Роберт Филију, Ерл Браун, Валтер де Марија, Јоко Оно, Роберт Морис, Роберт Вотс и други. Личности које се сматрају важним за настанак флукуса и заправо припадају групи оснивача су свакако и Џорџ Мачиунас (*George Maciunas*) и Јозеф Бојс (*Joseph Beuys*) за кога важи да је глобално један од најважнијих уметника 20. века.

¹² флукус; флуц, лат. = ток, проток

¹³ 1/1 Мишко Шуваковић, Филозофске играчке театра, ФДУ, Београд, 2000, стр. 20

Слика 5: *George Maciunas, „The Dream of Fluxus“*¹⁴ (лево); Оркестар у завојима на Флуксус фестивалу у аранжману *Yoko Ono -Carnegie Recital Hall 1965.* (десно)

Слика 6: *Joseph Beuys –„I like America and America likes Me“*, Мај 1974.Мај 1974.

<https://vimeo.com/5904032>

Слика 7: *John Lennon and Yoko Ono standing in front of Maciunas' USA Surpasses all the Genocide Records!, c.1970/Maciunas - „Genocide“*

¹⁴The Dream of Fluxus: George Maciunas, An Artist's Biography, By Thomas Kellein, 2007 Publisher Edition Hansjörg Mayer, Germany Language English

Многа дела, у феноменолошком смислу, тешко дефинишућег медијског карактера су двоструко реализована:

- (1) **као кратка текстуална или дијаграмска упутства** за извођење уметничког рада (опис како, шта и зашто чинити у простору и времену), и
- (2) **као извођења или догађаји** пред публиком (фестивали, хепенинзи, концерти, акције)¹

Мишко Шуваковић у свом делу *Филозофске играчке театра*, даје поделу радова, или како их он назива, продуката уметника флукуса:

„У формалном смислу дела, продукти или ефекти уметника флукуса су отворени и неконзистентни - и то су:

- (а) **мултимедијални радови** - увођење једног медија у други или извођење ефеката једног или различитих медија унутар другог медија,
- (б) **интермедијални радови** - суочавање различитих медија и њиховх ефеката у једном конкретном делу, односно, преношење ефеката једног медија у други медиј итд.
- (ц) **деколажни радови** - одузимање једној целини њене конзистентности дела (комада) и показивање њених слојева и хетерогених извора порекла, и
- (д) **микс медијални радови** - грубо синтактичко, семантичко, топографско или бихевиорално спајање ефеката или елемената различитог порекла, изгледа и системских карактеризација,
- (е) **хетерогени радови (акције) и облици понашања** који се не могу идентификовати као уметничка дела (предмети, ситуације или догађаји). „

„Типично флукус упутство је, на пример, текст Роберта Филијуа “Не-комрад # 1:

То је комрад који нико не сме да гледа. То јест, недолазак публике чини комрад, као и веома велико рекламирање спектакла преко новина, радија, телевизије, приватних позива, итд. Никоме не сме бити речено да не дође. Никоме не би требало рећи да стварно не треба да дође. Никога не смемо спречити да дође, ни на који начин! Али нико не сме да дође, иначе нема комрада. То јест, ако гледаоци дођу комрада нема. А ако ниједан гледалац не дође, опет нема комрада. Хоћу да кажем, како год окренете комрад је ту, али је то Не-комрад.”¹⁵

Концепт флукуса и неодаде су блиски и поједини аутори се могу називати и неодадистима и флукусовцима. Истинска разлика је у идеолошком и емоционалном карактеру.

¹⁵Мишко Шуваковић, *Филозофске играчке театра*, ФДУ, Београд, 2000, стр. 21

Радови неодадиста (Капро, Цаспер Цонс и Роберт Раушенберг) нису политички усмерени већ имају референцу ка „унутар уметничкој критици високо модернистичке културе и уметности“. Флуксусовци, насупротив томе, негују политички, егзистенцијални, спиритуални и виталистички карактер уметничког деловања.

„Флуксус се заснива на следећим друштвено еманципаторским позицијама:

(1) живот је уметничко дело, уметничко дело је живот,

(2) флуксус уметници раде како са медијима западне културе (традиција музике, електроника, филм, видео, издаваштво) тако и са будистичким и зеновским концептима свести, случаја, просветљења (уместо естетског уживања очекује се зеновско пробудићење од флуксус акција) и

(3) флуксус остварује левичарску револуционарну политичку визију историјских авангарди да кроз уметност и промену појединца треба променити друштво - напомена: под левичарским се разуме критика и субверзија капиталистичких односа производње и функција потрошње у уметности, култури и друштву“.

У прва два сегмента се докторски уметнички пројекат ЕХО КРАТКИХ СЛИКА идентификује и идејно означава. Основа за разумевање и историјска полазна тачка, када говоримо о мултимедијалној уметности, је свакако период флуксуса и почетак постмодернистичког периода *artworks, events, happenings* – уметничке радове и догађаје у којима је уметник и аутор и учесник. „¹⁶

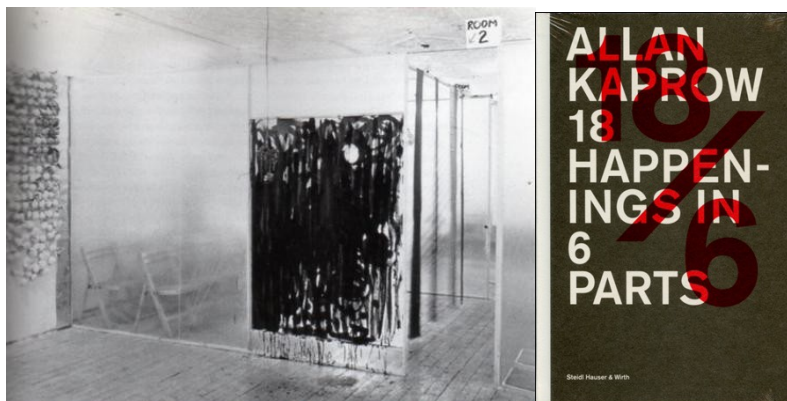
Слика 7: *Yoko Ono 'Cut Piece' 1964. u Japanu*

Хепенинг је догађај у коме учествују и аутори и публика, делимично режирана или нережирана ситуација која публику укључује као актере догађаја.

¹⁶Мишко Шуваковић, *Филозофске игранке театра*, ФДУ, Београд, 2000, стр. 18

Почеци хепенинга били су у облику ликовних експеримената да би стасао као мултимедијална уметничка дисциплина негде између театра, ликовних уметности и конкретне егзистенције.

Први облици хепенинга настали су у истраживачким центрима *Blek Mauntin* колеца у Северној Каролини и Новој школи за социјална истраживања у Њујорку коју је водио Џон Кејд. Експериментисало се са случајним и ненамерним акцијама, нережираним или делимично режираним глумачким делатностима. Један од првих експеримената тог типа је рад Алена Капроуа „18 хепенинга у 6 делова“

Слика 8 и 9: „Eighteen Happenings in Six Parts“ - New Reuben galerija-1959. New York; каталог изложбе

РЕЧ – ЦРТЕЖ-СЛИКА- ПОКРЕТНЕ СЛИКЕ

Већ сам истакла да ме је истраживање водило на пут између уметничких облика и уметничких асоцијација: **РЕЧ – ЦРТЕЖ-СЛИКА- ПОКРЕТНЕ СЛИКЕ.**

Идеја је да се представи развојна линија људске потребе за уметничким изражавањем која води од речи, комбинације речи у логичке слике, у стихове, затим потреба да се визуелно дочара-„преприча“ доживљај писаног дела, преко цртежа, све ка компликованијим и технички омогућеним приступима, до илустрације модерног доба.

Ту наилазимо на проширење потребе за уметничким стварањем и рађа се покрет. Покрет у оквиру композиције и положаја фигура је од првих цртежа био присутан, али развојем нових технологија, остварује се могућност третирања слике као целине и манипулација динамиком њеног појављивања и трајања .

Зашто РЕЧ?

Сви знамо да су многи филмски аутори подстакнути да екранизују литерална дела: романе, прозу и поезију. Али то је већ на ступњу када постоје и филм и романи и друга комплексна дела. Вратићемо се мало у прошлост и прошетати до Јапана.

Идеограм

Идеограм или идеограф (од грчких ријечи *ιδέα* идеја „идеја“ + *γραφω* - графхо „писати“) је графички симбол који представља идеју уместо групе слова која приказује фонеме говорног језика у алфаветским писмима. Примери идеограма укључују знакове за оријентацију, попут оних на аеродромима и другим местима где се претпоставља да људи не морају знати језик, односно арапске бројке и математички симболи, који се користе широм света без обзира на језик. Истина је да се израз „идеограм“ често користи како би описао логографска писма као што су хијероглифи и кинески знакови, али мене интересује људска потреба да се „потпомогне“ симболима па чак и целим сликама како би настао филм.. Тако у процесу припреме за израду филма нека врста илустрације служи да употпуни упутства за снимање или продукцију филма (сториборд).

Танка

Танка је готово непреводив облик лирског епиграма строго одређене форме: **5, 7, 5** слогова у првој строфи (ками-но-ку) и **7, 7** слогова у другој (схимо-но-ку). То је по свој прилици најнеобичнија поезија која постоји, и по форми, и по садржини. Када је записана може се оцењивати и са ликовног и са песничког становишта. **А садржај?**

Један критичар са правом говори о јапанској лирици: „Јапанску песму треба пре сагледати (тј. визуелно представити – С. А.), но чути.“

ПРИБЛИЖАВАЊЕ ЗИМЕ

*Одлази на исток
Летећи мост сврака
Поток преко неба...
Досадне ноћи
Украсиће слана.*

ВРАНА У ПРОЛЕТЊОЈ МАГЛИ

*Онде начворена врана
Упола је скривена
Кимоном магле...
Као свилена певачица
Наборима појаса.*

Непознати аутор (око 1800. године) хоће да каже како се врана само назире кроз јутарњу измаглицу, као птица на шари свилене хаљине када се око ове обавије појас. Строго ограничена по броју слогова, калиграфски привлачна у опису и поређењу, са упадљивим неподударностима које су ипак чудесно блиске (врана, упола скривена маглom, и птица-шара, упола скривена појасом), јапанска лирика сведочи о занимљивој „фузији“ слика које се обраћају најразличитијим чулима.¹⁷

У неком тренутку све приче постају исте, каже приповедач, и све воде до истог циља. Вештина је у томе, каже приповедач, да се онај који слуша или чита причу наведе на помисао да је прича коју управо слуша или чита ипак другачија од осталих. Приповедање је, дакле, заваривање, каже приповедач, прича је, значи, лаж¹⁸.

Хаику

Хаику, једна од најкраћих поетских форми, најомиљенија је лирска врста у Јапану (традиционални жанрови танка и вака, метрички чврсто уређени). Може се исписати као синтаксичка целина и у више стихова, мада се раније тај исказ саопштавао само у једном стиху од 17 слогова. Хаику се формирао као самосталан жанр онда када се као “отварајући стих” (*hokku*) издвојио из дуге песме (*haikai*), која се, опет, као “ланчани низ” стихова (*haikai no renga*, који започиње да је довршавају други песници), неговала нарочито у XVI веку. Термин хаику уведен је тек под крај XIX века, када је *Masaoka Shiki* извршио реформу *haikai* традиције и *haikai* поезије као старомодног модела.

Форма хаику-а, у првом реду наглашава једноставност и директност.

Хаику чине свега три кратка стиха, обично са по 5, 7 и 5 слогова, који могу да се схвате и као један стих од око седамнаест слогова. У питању је таква визуелна целина која може да се обухвати једним погледом и таква мисаона целина која може да стане у једну, највише две кратке реченице. На поетичко уређење хаикуа, поред *Matsuo Bashō*-а, врхунског хаиђина (чије су хаику песме најјезгровитији израз зен-будистичке филозофије), који је настојао да оствари поетски ефектан спој тренутног и вечног, знатно је утицао *U. Onicura*, песник који је сматрао да хаику мора бити „средство за изражавање *макота*“, односно изражавање искрености, истине, поштења.

¹⁷ АЈЗЕНШТАЈН- Монтажа атракција Нолит

¹⁸ <https://belegbg.wordpress.com/2014/08/09/zrnce-mudrosti-pripovedanje-i-prica-albahari/>

Matsuo Bashō је разликовао три врсте ХАИКУ-а: **високи, средњи и ниски**. Овај последњи је био намењен за разоноду публике и, свакако, настајао је у доколици.

У **средњем и високом** ХАИКУ редовно мора бити симболике, иако песници настоје да властите емоције или идеје саопште индиректним путем. Међу естетским својствима, до којих је *Bashō* нарочито држао, у добром хаикуу треба да се нађу *sabi*, *šiori* и *hosomi*.

Sabi се тиче лепоте песме и означава њену "боју", а затим означава усамљеност и смиреног лирског субјекта који песму гради и саопштава. Условно речено, *sabi* би се тицао тзв. става песника према "предмету" певања.

Израз *šiori* „сугерише патетичну драж на коју наилазимо у нечему што се повија под неодољивом силом". *Šiori* се „приписује стварима што побуђују осећање сажаљења", мада сам не проистиче из теме песме.

Термин *hosomi* се објашњава као „тананост", а ова као „квалитет самотне лепоте крхких ствари који живи у „срцу поеме". Суштина лирике јапанске поезије огледа се у њеној друштвеној садржини и квалитету искуства а не у моралним и другим апсолутним вредностима.

Хоку који је *Matsuo Bashō* осмислио и за који се залагао током свог живота скоро да не постоји у данашњем Јапану. Не постоји ни у хаику књижевном свету на енглеском језику. Током Меиђи ере у Јапану, Масаока Шики, згрожен над дегенерацијом хокуа до које су довеле хоку школе које је држава санкционисала, и обожавањем *Bashō* -а као шинтоистичког бога, тежио је да реформише жанр, сматрајући да ће жанр изумрети ако се настави са његовом дегенерацијом. Обожаван је Башо, његова личност је била важнија од поезије коју је популарисао и помогао да буде обликована као књижевни жанр. Некада узиман озбиљно као уметничка дисциплина, хоку који је писан у Шикијево време постаје шала, сведена на лоше стихове који се нису много разликовали од кратких песама које се данас срећу на честиткама. Његово место је заузела бастардизована версификација налик хаикуу која је дегенерисала од времена када је Масаока Шики привремено реформисао и преименовао хоку у хаику.

„Хоку писан у Шикијево време био је површан и плитак. Он више није сматран књижевним уметничким обликом већ постаје популаран вид дружења и забаве. Такозвани хоку мајстори су наплаћивали коришћење својих имена и оцењивали хокуе других за накнаду, а све хоку школе су тврдиле да су усаглашене са Башоом кога је царски двор званично канонизовао као шинтоистичког бога. Уплетен у политичку потребу владе, у коју је убризган конфуцијанизам, да контролише становништво, хоку

је постао средство учења и олакшавања схватања онога у шта је народ веровао и у шта није веровао; добронамерно, прикривено испирање мозга. Утицај Запада, после адмирала Берда, који је присилио Јапан да отвори врата према спољном свету, а који је до тада био затворено друштво, растао је у очима царског двора као злоћудни тумор. Захваљујући Шикију, хоку, који се сада зове хаику, је за кратко време опет озбиљно схватан у Јапану. Његово реформисање је било монументално дело коме се много дугује. Сам се ухватио у коштац са јапанским књижевним утврђењем, шинтоистичком сектом којом је управљала држава и царским двором, свргао Башао са престола бога, а све то док је умирао од туберкулозе. Надао се да ће песнички жанр који је преименовао у хаику бити узиман озбиљно од стране међународног меинстрим књижевног света.

Шикијево поимање хаикуа је, нажалост, било погрешно. Будући да је био студент универзитета заснованог на немачком моделу, који је на крају надвладао јапанску мисао у јапанском универзитетском систему, његов хаику је био осмишљен према западним вредностима, дефиницијама, миметичким и немиметичким, што је била образовна арена коју Мацуо Башо, да је био жив, не би разумео нити на њу могао да утиче. Хаику је, у суштини, обезвређен као самоколонизовани западни жанр. Не ослањајући се на начин размишљања који је својствен оригиналном хокуу, хаику је брзо упао у исту мочвару као и његов претходник јер тек реформисани жанр није могао да се прилагоди поетском гласу који се ослања на штедљивост у коришћењу речи које укључују видљиво и невидљиво, оно што се чује и не чује, користећи стилове (естетска средства) који до тада нису коришћени у западној књижевности.¹⁹

Dženin Bajkman пише у својој књизи Масаока Шики:

„Шикијев напад на хаику мајсторе старога стила и на неке од Башоових песама... проистиче из истог покушаја да натера људе да посматрају и вреднују хаику као чисту књижевност. Потреба да се хаику посматра као део књижевности не само да је била једна од главних замисли Шикијеве реформе хаикуа, већ и неопходна и основна премиса“.

Ватра коју је Шики запалио временом се распламсала широм западне хемисфере, покрећући оно што се данас назива модерним хаику покретом, надлазећу плиму мисли коју су заступали Јапан и друге земље под утицајем универзитетског система заснованог на немачком узору, који је свет усвојио.²⁰

¹⁹ **Macuo Bašo-HOKU**, IZVOR:<http://haikureality.theartofhaiku.com/eseji> 136.htm

²⁰ Džim Kacijan у: Освиг, бр. 10, *Džim Kacijan Haiku bukvar*, Београд, 2013. , стр. 9

Оно што повезује танку, што буквално значи „кратка песма“, и хаику је да воде заједничко порекло од ренге и сличне структуре (прва три стиха) стиховног обрасца (кратак – дуг – кратак), који одражава оригиналну јапанску структуру 5, 7, 5 *онђија*, које допуњују завршни стихови од 7 и 7 *онђија*, тако да је цела песма уређена по обрасцу 5, 7, 5, 7, 7 или кратак – дуг – кратак – дуг – дуг.

Предмет ТАНКЕ се веома разликује од предмета ХАИКУ-а. Заправо, то је поезија самоизражавања, док се хаику пре подводи под ширу категорију која се изједначава са остатком универзума.

Оно због чега се она овде разматра је сличност структуре, посебно ако имамо у виду да је то песма која се састоји од два дела. Њена три уводна стиха су тачна копија хаику форме, а своју форму дугује истом пореклу од ренге. Завршни пар стихова су тачна копија следеће карике ренге. Заправо, треба да посматрамо танку као промену праваца у тачно овом тренутку главне тачке: тростих да се постави сценарио или ситуација, наредна два стиха да изврну ситуацију у изненађење. Тема је најчешће личне природе, као што су љубав, туга и жудња.²¹

*Живот у којем је написан бар један обичан хаику није проћердан.*²²

Matsuo Bashō

*Хаику може да се схвати као поезија која евоцира ведрину у обичним и свакодневним животним приликама.*²³

Небојша Симин

МИЛИЈАН ДЕСПОТОВИЋ, Ангелина: „ХАИУКУ СТВАРНОСТ“

„С.В. Какав је, по Вама, однос између хаику поезије и других поетских врста?

М.Д. Однос између поетских форми може бити предмет естетике која се, на неки начин, уобличава у конкретној поетици.“

Међутим, може се простом анализом уочити да се форме, у највећем броју случајева, прожимају. То је случај и са хаикуом који је све чешће могуће уочити и издвојити из поезије савремених песника. То опажање, као део целине, исказао је још и Зигфрид Ј. Смит који је записао: "Успело уметничко дело (...) јесте целина и делује као целина.

²¹ **Масуо Ваšo**-НОКУ, ИЗВОР:<http://haikureality.theartofhaiku.com/eseji> 134.htm

²² **Масуо Ваšo**-НОКУ, ИЗВОР:<http://haikureality.theartofhaiku.com/eseji> 132.htm

²³ **Небојша Симин**, *Кућа предака*, Нови Сад, 2004, стр. 78

Ипак, у опажању и у анализи његови делови остају видљиви као делови". Недавно сам, пишући о књигама песама Верољуба Вукашиновића и Бојане Стојановић Пантовић (а раније и о књигама Стевана Раичковића), открио сјајне примере хаикуа. И код песника који су одбацивали сваку помисао на хаику налазио сам одличне хаику песме које су савременој поезији дале дух великог у малом, богатог у сиромашном и лепог у једноставном."²⁴

Наводећи Танку и Хаику излагање сам почела од стиховног обрасца, па сматрам за сходно да у оквиру овог поглавља изнесемо укратко важност ритма, нарочито због тога што је, након речи и цртежа, то следећи корак.

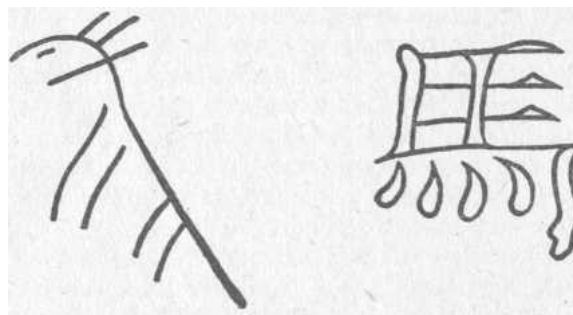
Баш тај корак је пресудан за диференцијацију позије према струкури, према том унутрашњем ритму, али и много комплексније форме - филма. Покрет и ритам су неизоставни елементи сваког видео рада и процеса монтаже унутар њега.

Зашто ЦРТЕЖ-СЛИКА

Цртеж датира још од древних пећина и сликања призора лова на њиховим зидовима. Крајем трећег века пронађена је четкица за сликање. У првом веку након „срећног догађаја“ (А. Д.) хартија. И, коначно, године 220. туш.

Потпуни преокрет почиње са револуцијом на пољу цртања. И, пошто је током историје прошао кроз не мање од четрнаест разних стилова рукописа, хијероглиф се искристалисао у садашњи облик.

Облик су условила производна средства (четкица и туш). Ево резултата:

Слика 10: Ма (коњ), хијероглиф, један од 607 *hsiang cheng* симбола.

„У ватрено разцилитаном хијероглифу МА (коњ)“ већ је немогуће распознати црте љупког коњића, патетично обешене стражњице, у рукописном стилу *Cang Cija*, тако добро познатом са древних кинеских бронзи.

²⁴ Милијан Деспотовић, Ангелина: „ХАИУКУ СТВАРНОСТ“
<http://riznicasrpska.net/knjizevnost/index.php?topic=305.10;wap2>

Заиста занимљиве ствари јављају се са другом врстом хијероглифа — хуеи, што ће рећи, „везивним“.

Зашто РЕЧ-СЛИКА

Сазнања стечена проучавањем феномена у комуницирању, који се јавља у два посебна стадијума, преношењу информације и тумачењу, открила су да корисник, у ствари, не дешифрира поруку реч по реч, или знак по знак. Примилац/посматрач баца само један брз поглед на укупно решење графичког дизајна, запажа илустрацију, „чита“ смисао целе поруке коју обично интерпретира на свој начин, затим евентуално баца поглед на текст да би проверио његов прави смисао и прелази на нешто друго.

Позната дилема о битнијој улози „речи“ или „слике“, у ствари, не постоји. Реч и слика, односно текст и илустрацију, као изражајна средства треба симултано креирати и посматрати, тако да једно буде у функцији другог. Текст треба да допуњује илустрацију, док илустрација треба да конкретизује вербалну поруку уједно да створи што већу атрактивност. Много фактора утиче на избор илустрације тј какав ће бити цртеж или фотографија, какав мотив, какав колорит, стил и сл. Добро изабрана илустрација, планирана на прави начин у оквиру простора који обухвата целовито решење графичког дизајна, има врло често дејство које је веће од дејства дугачког текста. Илустрација је непосреднија у комуникацији.

Илустрација помаже да се текст схвати и често га може заменити, као и да се за кратко време упозна и процени порука.

Није толико поезија облик уметности, колико је уметност облик уз који поезија често приања, рекао је Бродски.

А ко би то могао боље да зна од Јапанаца, који су нам подарили једну сасвим необичну, далеку (какви су и они сами), а опет присну и опојну уметничку форму, хаигу, поезију на платну или слику украшену стихом.

Следећи корак ка филму је осликана ХАИКУ ПОЕЗИЈА и назива се ХАИГА.

Хаиге

Хаига је вид јапанског сликарства (с краја, како се сматра, XVI века) у којем су уклопљени слика и хаику тако да чине једну нераскидиву целину. Хаиге су, најчешће стварали хаику песници, попут Мацуо Башоа, Кобајаши Исе и Јосе Бусона.

Сваки је хаига мајстор развио свој сопствени стил. Одликују их једноставност, елеганција и минимализам. Неке од најчешћих тема, поред сцена из свакодневног живота, су планина Фуџи и месец (који је, често, представљен прекинутим кругом, званом „енсо“). Јапанска хаига уједињује хаику, песму, традиционално осликана са четком у мастилу, тј калиграфију, са једноставном сликом насликаном мастилом на истом листу папира. Хаига цртежи и слике, често илустрације хаику песама, могу бити и цртежи и калиграфија у једном, где, нпр витице стабљика слака и нањи и садржајно и формално чине недељиву целину.

Стихови, музика и ритам покретачка су енергија аутора односно машти у радовима. Музичка метрика и метрика стиха у спрези су са метриком кретања у тродимензионалном простору и димензијама анимираних радова. У кондензованом и прочишћеном виду, они су полазна тачка филма који тежи максималном лаконизму визуелног представљања апстрактних појмова. Управо оно што чинимо у филму кад комбинујемо депиктивне кадрове, једног смисла, неутралне садржине - у интелектуалне контексте и низове.

Оба облика једва да су нешто више од хијероглифа поређаних у фразе; тако да се половина вредности ових песама одређује њиховом калиграфијом. Метод њиховог рашчлањавања савршено је истоветан са структуром идеограма.

Као што идеограм представља средство за лаконско²⁵ саопштавање неког апстрактног појма, исти метод, кад се примени у књижевном излагању, доводи до истоветног лаконизма упечатљивих слика.²⁶

Илустрација

Као што је Хаику стих визуелно дочаран и тиме створивши нову форму-ХАИГЕ, тако је било који други текст: поезија, документ, историјски списи, визуелно дочаран цртежом назван ИЛУСТРАЦИЈА.

Илустрација је визуализација или приказ направљен од стране уметника, догађаја, књижевног дела, научног текста, по својој намени, може бити чак и упутство за обављање одређених процеса уз пратећу документацију. До скора је уз појам илустрације био везан и појам штампе, али она се проширила и на дигиталне медије,

²⁵ **Лаконски** - прилог *Кратко, с мало речи, језгровито, јасно, тачно, концизно (грч.)*
<http://staznaci.com/lakonski>

²⁶ **S. M. Eisenstein**, *Film Form: Essays in Film Theory*, Hartcourt
Sergej Mihajlovič Ajzenštajn, Основно начело филма и идеограм, *montaža atrakcija ajzenštjan*, nolit 1964, страна 57-60

односно интернет. У смислу реализације, односно самог процеса стварања, могуће су и дозвољене све технике сликања, као акварел, гваш, мастило, уље., угаљ креда или дуборез, колаж, фотографија и, наравно, мешање техника.

Од илустрације до филма

На самом извору илустрација је реализована четкицом и мастилом на папиру .

У средњем веку, илустрације списа су обично реализоване у дрворезу и звале су се *Illuminations*.

Јохан Гутенберг²⁷ око 1400-те године експериментише на типографији и већ 1436-те имао је прототип штампарске машине на којој је вршио прве експерименте. Коначно је 1452. године успео да отвори своју штампарску радионицу, где примењује нову технологију штампе књига. Тако су у 14. веку, првим штампаним књигама додате илустрације, које су обично биле у дрворезу.

Слике 11 и 12: Реплика Гутенбергове штампарске пресе; Прва страна Гутенбергове која се чува у Музеју Штампарства „Ел Пуиг“ у Валенсији, Шпанија библије из 1455. године.

Гутенбергов изум штампе је револуционарно, епохално а пре свега далекосежно откриће у историји културе. Овде се не бавимо његовим радом само због тога што је измислио и израдио прву покретну штампарију, већ због тога што је тиме заслужан за

²⁷Јохан Гутенберг (нем. *Johannes Gensfleisch zur Laden zum Gutenberg*, право презиме Генсфлајш) (око 1400, Мајнц – 3. фебруар 1468)

развој и приближавање уметности широј публици- што је делом задатак и овог докторског уметничког рада.

„Овај јединствени изум је допринео да књига у само 40 наредних година преплави целу Европу. Штампа је укинула монопол на писменост и знање и учинила књигу доступном далеко ширем кругу читалаца. Слушаоци, од пасивне публике по систему „читања наглас“ се претварају у читаоце „у себи“ и ослобођени званичних тумачења слободно размишљају о садржају. Тиме остварују непосредну комуникацију са идејама аутора и књига постаје нови медијум масовног комуницирања.“²⁸.

Током 15. века, књиге са илустрацијама су постале доступне широј публици. 16-ти и 17-ти век обележиле су гравирање и гравуре.

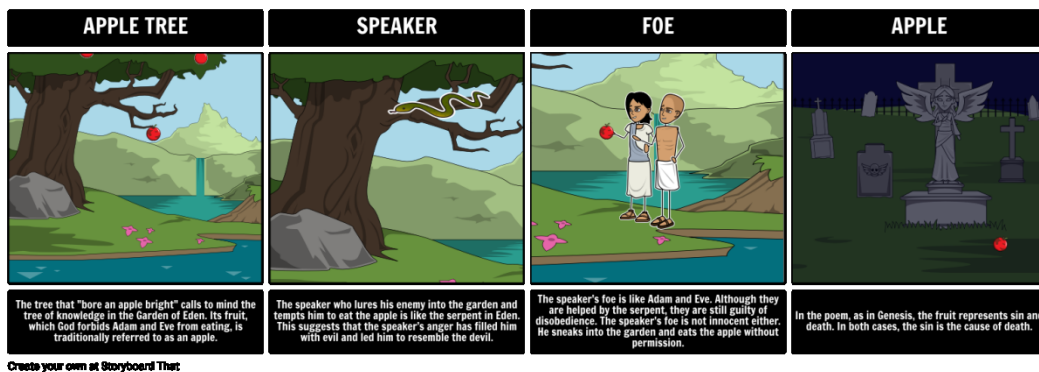
Крајем 18. века, литографија омогућава процват илустрације и њене репродукције. Ако се осврнемо на однос РЕЧИ И СЛИКЕ, што нас занима када је у питању илустрација, долазимо до дела најзначајнијег илустратора ове епохе Вилијама Блејка (*William Blake*). Енглески књижевник, сликар, графичар и мистичар који је донео своје илустрације у медиј рељефом ткања. Такође, дан данас је инспирација илустраторима или филму.²⁹

Слика 13: Илустрација и Поезија као инспирација за филм

²⁸ Гутенберг у историји цивилизације,
https://sr.wikipedia.org/sr/%D0%88%D0%BE%D1%85%D0%B0%D0%BD_%D0%93%D1%83%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B

²⁹ Извор: <http://www.storyboardthat.com/teacher-guide/a-poison-tree-by-william-blake>

Слика 14: Илустрација и Поезија - сториборд.

Почевши од 1990-их, традиционални илустратори се суочавају са изазовом употреба компјутерских програма као што су [Adobe Illustrator](#), [Photoshop](#), и [Corel DRAW](#). Данас, постоји све веће интересовање и прикупљање оригиналних илустрација које су коришћене као илустрације у књигама, часописима, постерима, блогovima, итд. Разне изложбе, часописи и уметничке галерије су посветиле значајан простор илустраторима.

Монтажа

У досадашњем раду, веома ме је заинтересовао сегмент у коме креирани од идентичног, задатог материјала, како слике, тако и звука, кадрови и сцене поприме неко ново значење. Са друге стране, лично сам инспирисана кратком формом у поезији и то ХАИКУ поезијом, тако да сам решила да концепт овог рада буде заснован на истраживању дигиталне анимације у електронском медијском уметничком деловању. Кратки, упечатљиви кадрови које сам урадила према већ припремљеној књизи снимања, уз једнако важну музичку подлогу и дигитално обрађену звучну слику, концепт је у који се може укључити, по жељи, публика у циљу стварања колективног рада, као финалног ФИЛМА, стилски обједињеног али у својим деловима, различитог сензибилитета.

Тај „продужени „ живот у оквиру монтаже, и реализације филма ме је навео на идеју о наслову филма (финалног рада), а то је: ЕХО КРАТКИХ СЛИКА.

Слика у функцији сцене, кадра, емотивног утиска који остаје дубоко у нашој свести. “Слобода која се осећа у уметности не само да води слободи у животу, већ тече из живота у уметност. ”³⁰

³⁰Vladimir Devide, Japanska haiku poezija, str. 38-39, Zagreb, 1977.

Монтажа подразумева повезивање елемената који стварају нови значењски или доживљајни квалитет и однос. Термин монтажа, прво значење је добио у филму, и то код руских авагардних соцреалистичких филмских редитеља, пре свега Сергеја Езенштајна, који монтажом назива повезивање различитих слика у неочекивани однос који производи ново значење.

Поред слике, могу се монтирати и звучни записи - звучни ефекти, музика или коментар спикера.

На веб сајт ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, поред анимираних видео клипова, постављени су и понуђени хаику стихови, преведени и снимљени на девет језика.

Идеја ми је била да повежем ритмове стихова са ритмом кадрова и сцена унутар филмова.

Процес монтаже урађен је, такође, у *Adobe Premier Pro CS5* програму, а карактеристике понуђеног аудио и видео материјала пројекта прилагођене су максималним могућностима оригиналног видео материјала и то у формату 16:9, величине-резолюције 720 p (1280 x 720) HD видео, уз 25 фрејмова у секунди.

Филм

Где се анимирани филм налази данас, у свету нових, визуелних медија и компјутера? Ма колико компјутер био савршен, он ништа не може без доброг креативца. У компјутеру не постоји ништа што у њега нисмо унели. Креативна личност тек у садејству с компјутерском анимацијом може постићи бесконачно много комбинација у стварању анимираног филма. Машина увек треба да је у функцији човека и уметности. Без удахњивања душе ни виртуелна уметност неће бити ново естетско искуство. Ауторско дело увек ствара редитељ – уметник.

Међу основна изражајна средства у кратким филмовима пројекта Ехо кратких слика могу се убројати:

- визуелни доживљај,
- текст као вербална суштина поруке,
- боја,
- анимирани материјал и
- техника презентације (пројекција и интернет презентација)

У филмском излагању ово средство и овај метод су били неизбежни. У кондензованом и прочишћеном виду, они су полазна тачка филма који тежи максималном лаконизму визуелног представљања апстрактних појмова.

II

Методолошка разматрања

Процеси визуелног сазнања

„Оно чиме се савремена естетика може разликовати од неке пређашње, је веће богатство духовних и технолошких могућности, у шта је укључена и могућност најконзервативнијег решења.”³¹

Методолошка основа у истраживањима визуелне културе, по речима Косте Богдановића, оснивача предмета Визуелна култура, заснива се на процесима визуелног сазнања које је човек упознао и развијао током миленијума у виду освешћивања свога бића следећим редоследом: ВИДИМ – СХВАТАМ – ИМЕНУЈЕМ – ЧИНИМ - ОЗНАЧАВАМ. Градња видљивог дискурса је база за изградњу невидљивог али присутног духовног јединства анимацијске реалности. „Хијерархијска“ разлика појмова „покренути“ и „оживети“ долази сад до пуног изражаја: ПОКРЕНУТИ НЕЖИВО, заиста, односи се на читљиви дискурс. ОЖИВЕТИ НЕЖИВО, опет, упозорава на неопходност унутрашње интеграције, духовне кохезије, поетске стопљености и блискости феномена – на проналажење и успостављање оног ЈЕДНОГ ОДНОСА о коме пише Фохт. Објашњења могу бити разна, али једно је сигурно, општа комерцијализација условљава готово цео живот око нас, па и уметничко дело као продукт, односно прозвод маште. Актуелност филмског израза темељи се на социолошко-психолошком разматрању духовне и технолошке ситуацију времена.

Пошто је кратки филм у овом пројекту заправо комуникацијски модел, уколико у њему постоји претерана конвенционализација сижејних структура, сам модел постаје стереотипан, препознатљив и чак одбојан за публику.

МУЛТИМЕДИЈАЛНОСТ У ПРОЈЕКТУ ЕХО КРАТКИХ СЛИК

Мултимедијална активност у уметничком пројекту ЕХО КРАТКИХ СЛИКА је реализована дигиталном технологијом, презентована на дигиталним медијима и представља финални сегмент али истовремено и почетак којим отвара, обједињује и прави паралелу између уметничких, епских елемената и нових медија. Стихови, хаику поезија, дигитално обрађена слика са додатком компјутерске анимације, уз звучну слику, чине концепт у оквиру којег појединац, може да остане конзумент, или активни учесник инспирисан и подстакнут да се изрази, креира и реализује засебан рад.

³¹ Мр Растко Тирић, *Анимирани филм - Студије, Полемике, Огледи, Разговори*, ФЕСТИВАЛ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ДОКУМЕНТАРНОГ И КРАТКОМЕТРАЖНОГ ФИЛМА, „VERZALPRESS“, Београд 2000., Поезија анимације

Овакав склоп више медија као основни задатак има преношење поруке што јасније и што упечатљивије, како би је гледалац боље упамтио.

Постоје различите технике комбиновања на пример, звука, /помоћу прочитаних стихова/слике, сајтова који утичу на ток пројекта и на крају самих понуђених филмова и слично., у завиности од њихове намене и начина на који се пласирају гледаоцу. Најчешће их срећемо на интернету, у школи и на телевизији. Форме које срећемо углавном су мултимедијалне презентације склопљене од анимираног текста (најчешће на слајдовима), видео снимака, звучне пратње ефеката и пропратне музике.

Овакав склоп се назива интерактивни мултимедијални садржај који треба да анимира гледаоца да региструје поруку уз помоћ више чула истовремено. Веома често у концептуализацији и реализацији дела дигиталне уметности укључени су тимови различитих учесника: научници, уметници, затим техничари и програмери. Оваква ситуација поставља, на жалост, уметника у позицију техничког директора који управља процесом израде целокупног дела. Нови медији данас су и комуникацијски и уметнички медији. Комуникација подразумева врсту размене између излагача и реципиента. Пренос идеја, порука, може бити директан, читљив и разумљив на први поглед или скривен, спрегнут многим симболичким значењима и порукама.

ИНТЕРАКТИВНОСТ У ПРОЈЕКТУ ЕХО КРАТКИХ СЛИКА

Циљ рада на пројекту је остварити утисак „лакоће“ и код публике пробудити или подржати жељу за креативним изражавањем и за активним учешћем, за двосмерном комуникацијом у којој имамо могућност утицаја оба учесника (уметника и публике) на ток и исход пројекта.

Интерактивна уметност је већ дуже време уметничка категорија за себе. Под појмом интерактивних филмова, пре свега, подразумевамо дела која имају нелинерну структуру и чије приказивање не зависи само од идејног творца, редитеља – аниматора, већ и од учесника- посматрача. Ова врста уметничке форме функционише кроз артикулацију комуникационог процеса између човека и машине, не само на ток пројекта, већ два или у нашем случају више субјеката. Чин комуникације ствара се међусобним, непрестаним утицајима једних на друге.

У конкретном случају, интерактивност почива у РЕАКЦИЈИ И ОДГОВОРУ НА УМЕТНИЧКЕ ФОРМЕ КАО ШТО СУ ЦРТЕЖ-ИЛУСТРАЦИЈА И ПОЕЗИЈА-ХАИКУ ПОЕЗИЈА КРОЗ ФИЛМОВЕ публике.

Интерактивност почива у могућности да видео радови и хаику поезија продужено живе свој нови живот у облику кратког филма на страницама интернета, како би даље инспирисали и позивали на уметничко стварање.

Интерактивност, такође, представља директно учешће публике у финалном раду, односно прикључење пројекту у контексту коаутора, уместо пасивног конзумента, односно улоге-ПУБЛИКЕ. Након презентације рада у галеријском простору, систематизовани су коментари публике у циљу побољшања самог приступа идеји пројекта, као и захтевима у оквиру пројекта. Понудила сам ВИДЕО РАДОВЕ и стихове преведене на 10 језика (превод стихова, текст и аудио снимак прочитаног текста) који се тако готови могу користити за нове креације, као вид уметничког израза између строге и сведене хаику поезије и романтичне, бајковите, у реалне ситуације смештене илустрације. Практично, интерактивност овог филма лежу у томе да гледалац, када одгледа филм, има опције, различите секвенце које могу послужити као полазиште или као градивни елементи новог рада креираног са понуђеним алатима. Могуће је и преузети понуђено и користити га без икаквих ограничења.

У техничком смислу то је значило створити лако променљиву базу модела помоћу које би, уз релативно лаку преправку, сваки од учесника изнео своје виђење задате приче и њеног значења на личном нивоу.

И на крају најважнији вид интеракције је утицај пројекта на учеснике, затим утицај самих послатих радова на мој однос према пројекту, и на крају, утицај радова на ток и форму пројекта, значи на сам пројекат. Поред популаризације уметности, важан задатак овог докторског уметничког пројекта је укључење публике, идејама и ставовима, у сам пројекат. Било да се ради о специфично створеним окружењима, или интернету, односно базама података, остварују се и могућности креирања. Такве могућности и потреба за реализацијом се ослања на рад Лева Мановича који је рађен у периоду од 2002. до 2005. године. Програм генератор одабира видео на основу параметара форме и садржаја користећи клизаче графичког интерфејса. Сви елементи резултирајуће видео секвенце су промењиви при сваком новом гледању.³²

Понуђена опција за учешће у пројекту, отвара нове могућности и од улоге посматрача, води публику у сфере креативног деловања.

³²Anon., SOFTCINEMA explores 4 ideas:, Softcinema.net, n.d. <http://www.softcinema.net/form.htm>

ЕДУКАТИВАНИ И ПРОМОТИВНИ АСПЕКТИ

Поред укључења публике, важан задатак овог Докторског уметничког пројекта је популаризација уметности. Кроз учешће у овом пројекту могуће је информисати се више о хаику поезији, о илустрацији, о цртежу уопште, видео раду, филму и анимацији. Један ода сајтова који пропагира анимацију уз најновије али и класичне примере и објашњења, који сам свим срцем препоручивала је сајт Дарка Дацковића: [Animacija/ilustracija/umetnost/ponude/konkursi/festivali/FPUi ostali](https://www.facebook.com/groups/822757381112670/999167146805025/).

На адреси: <https://www.facebook.com/groups/822757381112670/999167146805025/>.

Наводи сам публику на странице на којима је истакнута теорија и где могу наћи образложење зашто подстичем размишљање о ХАИКУ стиховима, илустрацији и на крају о филму, што наводи на још један важан закључак да сајт без комуникације не би имао жељених резултата. Стварање поезије, чак цртање или илустровање рачунаром, доступно је данас скоро свима али је мало захтевније стваралаштво у видео продукцији, што због технички захтевнијих услова, тако и ради знања које се не односи само на линију, боју, композицију, већ и на звук. Потребно је пратити нове софтвере и технологије да би се приступило повезивању слика или целих видео клипова. За видео продукцију, у принципу важи да је „то тимски рад“. Велики број људи пише поезију и ако им је главно занимање сасвим друго, док је видео продукција ипак домен млађих генерација и оних којима је то професија.

Комуникација мултимедијалног уметничког пројекта са публиком, односно унапређење комуникације УМЕТНИК-ПУБЛИКА, уз допунско пружање информација и подржавање ИНОВАТИВНОСТИ и РАДОЗНАЛОСТИ, зависи у великој мери од дизајна сајта, брзине приступа подацима, јасном поделом и јасним захтевима и правилима за прикључење пројекту. Сви који посете сајт су ПУБЛИКА, која се по важности, нимало не разликује од публике у галерији. Посматрачи, конзументи уметности, у смислу примања уметничке енергије, ако реше да се прикључе пројекту, постају неко ко мења ток стварања самог дела. Надала сам се да ће се заинтересовати и они који се већ баве видео продукцијом, чак и на студенте средњих школа јер у оквиру наставе већ уче програме за обраду слике и монтажу. Рад публике употпуњује и продубљује однос конзумента уметности у коаутора на пројекту.

Представљање веб сајта и пројекта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА у директном контакту са публиком - Посредни и непосредни утицаји

Ову фазу реализације пројекта није могуће окарактерисати као прву или неку следећу, јер се провлачи од самог настајања до финализације пројекта.

Презентација пројекта у галеријском простору полако губи првобитну намену-пропагирање пројекта и сазрева у дијалог и предлоге публике. Понекад је у публици неко ко се сусрео са информацијом о пројекту, али се није задржао на самом сајту, и тек након разговора се у наредном периоду прикључио пројекту. Таквих случајева је било чак око 30-40 процената .

Добила сам повратне информације о томе како унапредити комуникацију преко интернета. На неким местима сам смањила количину текста а неке делове текста конкретизовала. Сви утисци и сугестије учесника су размотрени и већина је усвојена кроз дораду и корекцију пројекта.

Пропагирање пројекта одвијало се у галеријском простору, личном и директном комуникацијом и преко интернета- свим расположивим ресурсима.

Прво представљање - клуб „Еверест“ у Београду, 10. октобра 2010. године.

Прво представљање (ПРОЈЕКЦИЈА ФИЛМА И ПРЕЗЕНТАЦИЈА ЦЕЛОКУПНОГ ПРОЈЕКТА) било је у клубу *Еверест*. Циљ је био презентовање пројекта публици и подстицање дискусије о анимацији и елементима који чине њен саставни део, као што су тајминг, избор технике, количина дијалога, избор звука али и нове електронске технологије које отварају неслућене могућности филмског уметничког изражавања.

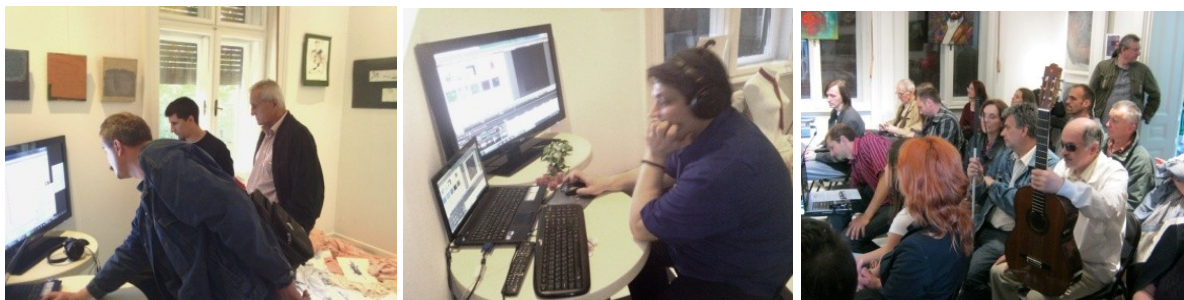
Слика 22: Фотографије са првог представљања Пројекта

Гости на презентацији пројекта који су се обратили публици су били Гордана Петковић и Вид Вукасовић. У том тренутку су то били једини гости на пројекту, поред Синди Тортон, сликарке, илустраторке и аниматорке, која живи и ради на Флориди, те из финансијских разлога није била присутна.

Аутори стихова, у овој првој фази, добили су повратну информацију о прихватању и разумевању изабране поезије. Након пројекције, они су имали прилику да прочитају још неке од стихова, како би публика развила и препознала у себи емоцију. Тај доживљај се у неком сегменту поклапао са мојим доживљајем, али у неком и не, што је резултовало њиховом потребом да се на неки начин укључе у мој рад, али и изразе лични концепт.

Друго представљање –АРИЈАДНИНА НИТ - уметничко-еколошки пројекат

Пројекат је представљен публици у виду инсталације. Монитор, рачунар и отворен пројекат и свако од посетиоца је могао да проба да монтира понуђене кадрове на бесплатном софтверу за монтажу.

Слика 23: Аријаднина нит \ТРЕЋА ГРУПНА ИЗЛОЖБА

У оквиру целокупног пројекта изјаве и поступци су варирали од уплашеног, готово паничног реаговања и става да је "то немогућа мисија" (идеја да сами ураде кратки филм), јер се до тада нису опробали у прављењу филмова, преснимавања са интернета понуђених клипова да би се „...у миру и на свом компјутеру урадио пројекат“. Наравно, неки учесници су, већ након првог покушаја да са једноставним алаткама за монтажу промени ток и ритам већ постојећих клипова, осетили драж стварања и стекли ново искуство, али и сазнање о томе да је идеја водиља, процес креативног мишљења, незаобилазан чин уметничког стварања.

Такође, према изјавама „сада тек све ово видим другачије...“ и сличним (убележеним на видео запису који чини архиве уметничког пројекта), најупечатљивији је био однос и покушај разумевања реализације пројекта. Многи су се враћали да погледају поново, овај пут пажљивије, како би продрли у низ порука којима је проткан филм ЕХО КРАТКИХ СЛИКА. У контексту дигиталне уметности неизбежна је константна анализа и преиспитивање односа човек - технолошки амбијент, анализа интерфејса човек-компјутер (хуман-компјутер интерфејс, ХЦИ), односно метода интеракције човека и машине.

Презентација пројекта на Међународној колонији анимираног филма за децу и младе – Пантелеј, 5. до 11. августа 2013. године, у Нишу

Међународна колонија анимираног филма за децу и младе - *Пантелеј 2013* је по седми пут одржана у Нишу. Ту сам боравила као предавач из Србије. Иностранци предавачи су били: Џин Џо (Jin Jo) из САД-а, Хуи-чинг Ценг (Hui-ching Tseng) из Тајвана, Елена Борзова из Русије. Присутна су била деца и њихови ментори из Русије, Бугарске, Словеније и Србије. Преперека за споразумевање је била то што је ниво знања енглеског језика, био различит, па сам користила више видео примера, него обично. Презентација није смела трајати дуго јер су учесници били ангажовани и на другим пројектима, али је чињеница да смо остварили плодну сарадњу. Разлог томе, мислим да је спремност на сарадњу и ниво образовања публике из области дигиталних уметности <http://glassrbije.org/kultura/%C4%8Dlanak/me%C4%91unarodna-kolonija-animiranog-filma-u-ni%C5%A1u>

Презентација пројекта на традиционалној репризи Фестивала анимираног филма Балканима, 18. и 19. октобар 2013. у Нишу

...“ у Нишу ће бити организована реприза 10. Фестивала европског анимираног филма – Балканима, који је од 1. до 5. октобра одржан у Београду. У петак и суботу, 18. и 19. октобра, од 19 сати, у биоскопу “Купина” су били приказани награђени филмови и филмови које је одабрала Дирекција фестивала специјално за ову прилику.“

Опширније о фестивалу можете наћи на сајту [Balkanime](http://Balkanime.com).“

18.10.2013. Извор: City radio. Слика (24)

Слика 24: Предавање и разговор у Нишу НА Балканими, 2013 године

Пред групом ђака која се интересује за филм и анимацију одржано је предавање о развоју уметности од РЕЧИ, ЦРТЕЖА, ПОЕЗИЈЕ, ИЛУСТРАЦИЈЕ, СЛИКА ДО ПОКРЕТНИХ СЛИКА и представљен им је пројекат коме могу да се прикључе. Одржана је кратка презентација креирања ХАИГИ И ВОДИО СЕ РАЗГОВОР О АНИМАЦИЈИ и ФИЛМУ.

Омладина је показала висок ниво интересовања за наведене области и прикључење пројекту. Од радова (14 кратких радова) који су послати након предавања, примљена су и публикована три. Велики одзив говори о томе да је пројекат испунио своју мултимедијалну, али и едукативно-промотивну функцију и подстакао младе заинтересоване ауторе на размишљање и делање унутар самог процеса филмског стварања.

Представљање ХАИКУ-АЛТЕРНАТИВНЕ видео поезије микс –медија арт тријенале ОТВОРЕНА СВЕСТ/ОТВОРЕНИ СВЕТ, 4. октобар 2013 (mixed - media art trijenale Open Mind/Open World)

Програм микс - уметничких тријенале ОТВОРЕНА СВЕСТ / ОТВОРЕНИ СВЕТ (Отвори ум / Отвори Свет) окупио је углавном уметнике, глумце, балерине, књижевнике али и астрологе. Очекивала сам овакву публику, па сам се и овај пут специјално припремила. Гордана Петковић и ја смо извеле перформанс у коме она чита своју поезију а ја на сваки стих одговарам тако што проналазим асоцијацију - само једну реч. Засебна целина са поруком да се на једно уметничко дело може и реаговати а не само конзумирати га. Затим сам помоћу кратког видеа - једног кадра који приказује човека у соби са фудбалском лоптом у рукама (лоптом састављеном од фрагмената симболично – сећања и мноштва „отворених“ питања) и филм.

Слика 25: Уводни део, читање поезије

Након припремљеног програма, поставила сам питања присутнима: ако се нисте бавили кинематографијом, да ли сте пожелели да се бавите монтажом, да се играте стиховима -типографијом или да покренете своје цртеже - анимацијом?

Затим сам их упутила сајт, начин како ће га најлакше пронаћи и позвала публику да се укључи у пројект.

Један од занимљивих радова који је пристигао и прихваћен унутар пројекта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, након овог представљања је и рад аутора, који је био такође учесник у тријеналу ОТВОРЕНА СВЕСТ / ОТВОРЕНИ СВЕТ (Отвори ум / Отвори Свет), Владимира Николића.

Контакт са аутором је започео 2013-те године а филм је прихваћен и постављен 2014 године на адреси: <https://www.youtube.com/watch?v=P5-fgyg-mt4>

***Представљање ЕКО ХАИКУ-АЛТЕРНАТИВНЕ ПОЕЗИЈЕ у
BG Storytelling klab, у Уметничком АТЕЉЕУ "Леила", 30.1.2014.***

Представљање ЕКО ХАИКУ-АЛТЕРНАТИВНЕ ПОЕЗИЈЕ и разговор на тему играно-анимирани видео у интеракцији са публиком. Аутор трибине Тамара Лујак , гости: Бранислав Мишић, Снежана Трстењак и Гордана Петковић. (слике 26 и 27)

Слика 26, 27: Презентација интернет странице и пројекта ЕКС, *BG Storytelling klab*

„На вечери посвећеној чуду стварања хаику поезије приказани су и видео радови у оквиру истраживачког дела уметничког пројекта "Ехо Кратких слика"/ презентација сајта на коме се налази Докторски уметнички пројекат . Укупно трајање: око 12 мин/. “

Кроз низ тематских профилисаних презентација анализирани су аспекти уметничких пројеката који преиспитују стереотипе приказивања и конвенционално прихваћених врсте уметности, и подстичу расправе о начинима на које се путем интернета може подстицати формирање критичког и активног става публике спрам културе и времена у којима живе“ На овај начин је уметница Милица Цинцар Поповић описала дешавање у просторијама Уметничког АТЕЉЕА "Леила" (Краља Петра 41), .

***Представљање у оквиру Планетарног пројекта 100.000 ПЕСНИКА ЗА ПРОМЕНУ,
Божидарац, 27. септембра 2014.године***

Ово представљање је специфично по томе што је већина присутних већ била упозната са пројектом, па сам их обавестила о томе како пројекат напредује. Нисмо имали ни одговарајуће техничке предуслове за пројекцију радова, али је разговор употпунио доживљај, у смислу подељених искустава оних који су се прикључили пројекту или покушали да се прикључе.

Слика 28: Атмосфера, појединачно представљање

III

Анализа практичног рада

Као што је већ наведено, контактирала сараднике који су ме заинтригирали и освојили, аутора стихова Гордану Петковић као и уметницу Синди Тхортон, чији ме је стил и сензибилитет одавно опчинио. Одабрала сам стихове и изабрала илустрације који су се уклапали у креативну и мултидисциплинарну платформу мојег уметничког деловања Урадила сам два синопсиса, један за цео пројекат и један за предложене филмове. Урадила сам књигу снимања и кренула у израду иницијалних радова.

Израда синопсиса и књиге снимања за пројекат Ехо кратких слика

За докторски уметнички пројекат: ЕХО КРАТКИХ СЛИКА (играно-анимирани кратки филм, у интеракцији са публиком) је потребно било израдити два синопсиса, и предвидети ситуације у којима би били презентовани, на пример само изабрани филмови, или сви пристигли филмови. У зависности од тога колико уопште радова стигне, оформити страницу на којој их треба изложити.

Да бих почела са реализацијом ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА, била ми је неопходна припрема и обрада материјала за сам пројекат и састојала се од четири сегмента.

- **ПРВИ СЕГМЕНТ** је припрема за реализацију самог пројекта:

А. Израда материјала које могу користити будући коаутори на пројекту, назвала сам их **ИНИЦИЈАЛНИ ФИЛМОВИ**.

А.1. Избор ДВА стиха и избор језика на које треба превести стихове.

А.2. Припрема стихова за даљу употребу од стране публике (превод и аудио снимање)

А.3. Избор илустратора чији радови прате задати концепт.

- **ДРУГИ СЕГМЕНТ** је израда ФИЛМОВА којима ће се прикључити пристигли филмови публике.

- **ТРЕЋИ СЕГМЕНТ** је ИЗРАДА ИНТЕРНЕТ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ и пропагирање пројекта.

- **ЧЕТВРТИ СЕГМЕНТ** је прикупљање и селекција пристиглих видео радова-филмова, као и формирање завршног рада који се састоји од изабраних филмова публике и мојих ауторских филмова на тему Хаику стихова и илустрација Синди Торнтон.

Видео радови на изабране стихове ХАИКУ поезије у свом стварању су пролазили кроз различите фазе и било је неопходно поједноставити захтеве продукције.

Нарочито је било важно интервенисати на дигиталној обради слике у случајевима када је то неопходно, ради очувања стилског јединства пројекта.

ПРВИ СЕГМЕНТ - припрема за реализацију

А.1. Избор ДВА стиха и избор језика на које треба превести стихове.

Изабрала сам два стиха који су различити по својој суштини а у исто време осећам да ме описују, сваки на свој начин.

БРДИМА ПЛАВИМ
САМ СЕ ШЕТА
ЗАЧАРАНИ СМЕХ

У ТКАЊУ ВРЕМЕНА
СУСПРЕТ СА СОБОМ
ПРЕПОЗНАЈЕМ ЛИК

А.2 Припрема стихова за даљу употребу од стране публике:

- Превести изабране стихове

Поезију, а нарочито хаику стихове није лако превести! Не само да их свако тумачи и доживљава на свој начин, него и јединствену поруку треба пренети у духу језика и народа! Ухватити се у коштац са преводом хаику поезије, за овај "кратки" али захтеван подухват требало је имати храбрости!!!

Лепота сарадње на пројекту је сарадња са људима, од којих многе нисам познавала раније (нарочито оне који су преводили стихове) али сам их сретала на најразличитијим местима и различитим поводима. Они су се заинтересовали за хаику поезију, за илустрације, погледали сајт и слали своје предлоге и из најудаљенијих делова Србије и света. Са другима, које сам имала прилике да упознам приликом снимања стихова у неком од два студија, провела сам пријатно, позитивно време, не само у раду, већ и у разговору, који је подстицао на другачије размишљање. Тако се пројекат често дорађивао у неком непредвиђеном правцу. Дивни људи, сарадници на овом пројекту, који су се пронашли у овом уметничком подухвату, превели стихове на свој матерњи језик, и у духу језика, назвала сам ПРИЈАТЕЉИ ПРОЈЕКТА.

Користим прилику да наведем сараднике у вези превода стихова и снимања поезије на разним језицима:

Никола Иванић, СРБИЈА, уметник

Судабе Бабаган (Soudabeh Babagar) ИРАН, редитељ документарних филмова
Раул Алберто Диас /Raul Alberto Dias),GVINEJA, BISAО – СРБИЈА, фронтмен
групе Со Саби

Виданка Мишић ,СРБИЈА, дипл. филолог

Елена Борзова ,РУСИЈА, позоришна и филмска глумица

Александар Костјученко , РУСИЈА, директор фестивала Златни витез

Хаи-цинг Ценг /Hui-ching Tseng) TAIWAN, Studio Art at Queens College

Миломир ИЛИЋ , London, United Kingdom, АУТОР поезије

Вид Вукасовић ,СРБИЈА, виртуоз кратке форме.

Преводи стихова су резултат међународног тимског рада учесника који су били расроложени да на свом језику прочитају стихове и пошаљу одређени аудио запис.

Преведени стихови представљају први ниво интерактивности у оквиру пројекта и уједно су резултат међународног тимског рада. На презентацијама пројекта и преко интернета додата је и рубрика о снимању и обради звука који је касније постаљен као саставни део презентације www.echoofshortimages.weebly.com. Псебно занимљива активност је била снимање звука за филм. Основни мотив је СМЕХ. Снимљено је на десетине особа, али је највећи проблем био добити „зачарани смех“.

Изабрани стихови Гордане Петковић за ову прилику понуђени су на 8 језика: СРПСКОМ, ЕНГЛЕСКОМ, КАТАЛОНСКОМ, ШПАНСКОМ, ФРАНЦУСКОМ, КИНЕСКОМ, РУСКОМ И ПЕРСИЈСКОМ.

Материјал везан за стихове, налази се и на страници:

<http://ehors.weebly.com/haiku-poezija.html>

Енглески
ALONG BLUE HILLS
ALONE IS WALKING
ENCHANTED LAUGHTER

IN THE FABRIC OF TIME
ENCOUNTER WITH THE SELF
I RECOGNIZE THE FIGURE

Француски
Par les monts bleus
Il se promene seul
Sourire féerique

Au cours du tissage du temps
Rencontre avec soi-même
Je reconnais la figure

Кинески
青い丘
彼が一人で歩いている
笑み浮かぶ

時なす布に
我と会う
わが姿見る

Персијски
آقای عارف سلام
امیدوارم شماودو سه تعزیه زونازند ینما سه نژد اخوپ و خو شد با شد ید، خو شحال می
شمدرپه روزّه تانههم کاری دا شده
با شم بهوی ژهرخواند دنا ش عاروهای کوک ه بهآت به س یار علاقههم ندمو شاعر
م بوده هم به شه بخشد یاززندگی
ازدی دنایم به لوعه کسخ ید به سورپ رای زوخو شحال شدم، قدره سه نژد اراک هم تل
به کخواه وگ اه ید ت به به ش ترازخواهردو سه ت شدارم بدان یدواز طرف م نروی
زی بهای شراب بوسه ید
به بیروزوخر سه ندب با شد ید
سودابه ه به باگ پ - به االد ترام

Каталонски

EN MUNTANYAS BLAVES
SOL CAMINA
ENCANTAT RIALL

EN EL TREIXIT DEL TEMPS
ME REUNO AMB ME
CONEC LA CARA

Шпански

EN LAS MONTAÑAS AZULES
SOLO CAMINA
ENCANTADA RISA
EN EL TEJIDO DEL TIEMPO
ME REUNO COMNIGO
CONOZCO LA CARA

СНИМАЊЕ ХАИКУ СТИХОВА И ОБРАДА ЗВУКА

Никола ИВАНИЋ, аудио студио, Никита Дујин, млади АУДИО продуцент и аутор, помогли су да се звук сними, прочисти и уобличи.

Захвалност директору др Мартиновић Драгољубу за подршку и уступање техничких капацитета. ВИСОКОЈ ШКОЛИ ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ И РАЧУАРСТВА струковних студија ВИСЕР Београд, Војводе Степе 283, студијски програм АУДИО И ВИДЕО ТЕХНОЛОГИЈЕ.

А.3. Одабир илустратора чији радови прате задати концепт.

Уметница Cindy Thronton је са радошћу прихватила позив за сарадњу у оквиру пројекта. Обзиром да је већину својих илустрација урадила за књиге, односно издаваче, напоменула је да се њене илустрације могу користити искључиво као инспирација.

Разлог зашто су изабране илустрације уметнице Cindy Thronton је филозофске природе. Све присутни елемент на њеним илустрацијама су кућице које поседују карактере (ведре или тужне, усамљене, романтичне ..) и смештене су у ситуације које је уметница на свој срецифичан начин представила, а препознала у свакодневном животу. Веза судбине кућица на илустрацијама Cindy Thronton и стиха Гордане Петковић је управо у тој спознаји самог себе и сопствене околине.

Стихови и илустрације су ме навели на размишљање о томе да смо сви ми на неки начин „кућице” и да је можда најтеже завирити кроз „сопствене“ прозоре.

Препоручене илустрације, налазе се на: <http://cindythornton.com/house>

ДРУГИ СЕГМЕНТ –израда анимираних ФИЛМОВА

- Израда видео материјала које сам назвала иницијални филмови .

То су девет секвенци и два кратка филма који представљају пример могуће интервенције - филмови ОДЛУКА, ДУШЕ ПОЕТА, РАЂАЊЕ И ТРЕЋЕ ДОБА, сам осмислила као примере за могуће деловање на промену структуре дела у оквиру пројекта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА. Приступ и процес реализације ових филмова је презентована и на интернету и у галеријском простору и поред ауторског имају и промотивну улогу. Они су пример или сугестија публици како интервенисати на понуђеном садржају и направити нове форме. Коаутори су могли користити све моје радове као готов материјал и интервенисати на њима, па их након тога уклопити у други видео или филм.

Урадила сам затим три филма, то су „ОГЛЕДАЛО СТВАРНОСТИ“ „ЧЕЖЊА“ и „ОПЕТ САМ СА ВАМА“. Ови филмови нису нигде презентовани, јер представљају мене, не као аутора пројекта већ мене, као посматрача, као део публике.

Полазећи од становишта да скоро сви људи имају пасиван или активан однос према уметности и уметничком делу (као ствараоци, критичари или конзументи), имала сам потребу да свој рад изложим јавности као концепт, као ликовно решење, као видео и аудио решење, као повод за РАЗМИШЉАЊЕ, али и ДЕЛОВАЊЕ.

Унесена слика се може као целина комбиновати са неком другом сликом (унесеном или моделираном) и комбиновати са музиком, звучним или визуелним ефектима.

Овај сегмент даје печат раду на анимацији или комбинацији анимације са осталим елементима, па и играних секвенци, ако је то потребно. Користила сам компјутерску и класичну анимацију да би избор визуелног идентитета био већи и, евентуално, определио публику да се прикључи. Понуђени видео радови су КРАТКИ И једноставног дизајна. Анимација је такође једноставна, у служби истицања и приказивања одређених тема. МОНТАЖА је кључна карика у овом пројекту. Обзиром да велики проценат публике нема искуства са анимацијом, може се прикључити пројекту користећи и монтирајући на свој начин анимације које сам поставила на сајт и на страницу Facebook-а. ВИДЕО КЛИПОВИ, понуђени и за ову прилику произведени налазе се на страници *Echo of Short Images - free clips*, на YouTube-у.

Обавештење о месту и употреби овог бесплатног материјала дато је у оквиру странице *ПОЗИВ НА УЧЕШЋЕ* на сајту *ЕХО КРАТКИХ СЛИКА*:

„На страницама *Хаику*, *Илустрације* и

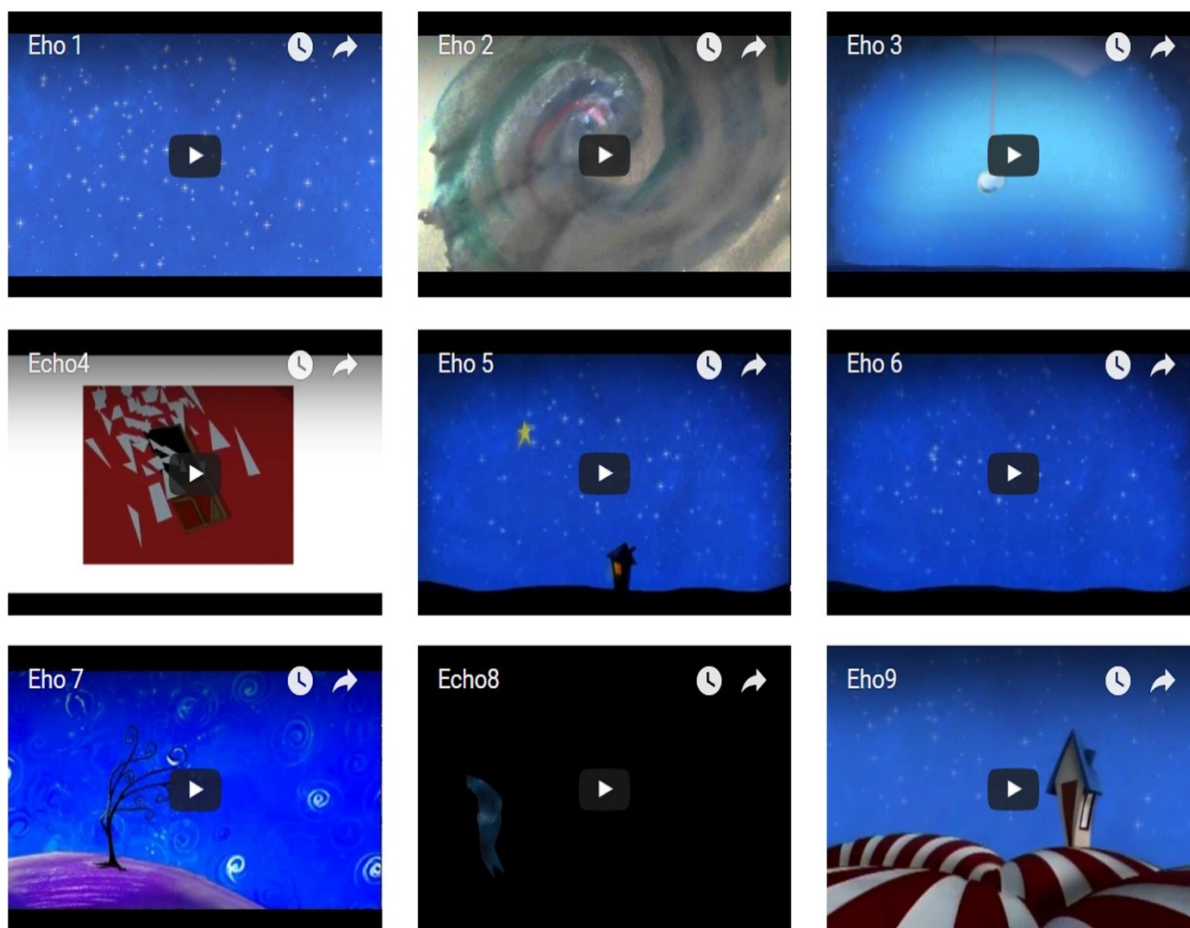
Echo of Short Images - free clips stranici na YouTube-u,

можете наћи све што је потребно да покрене вашу машту и жељу да урадите кратки филм.“

И на страници ЕХО КС истог сајта:

„Нудимо Вам БЕСПЛАТНЕ анимиране клипове + СТИХОВЕ ПРЕВЕДЕНЕ НА 7 ЈЕЗИКА у облику текста и звука тако да помоћу БЕСПЛАТНИХ програма за монтажу можете урадити свој филм! „³³

Композитингом или монтажом се постиже склад и дефинише тајминг, како појединих сцена и кадрова, тако и целог дела. Сви клипови су рађени у НЕЛИНЕАРНОЈ МОНТАЖИ.

Слика 17: 9 понуђених видео радова

33 <https://www.weebly.com/weebly/main.php>

Навешћу примере како сам замислила коришћење видео материјала у сврху компоновања садржаја и идеје:

Пример 1)

Ако у *Ехо1* додамо кућу, звезду и стихове, добићемо сасвим нову визуру- у мом случају *Ехо5*. Овом интервенцијом сам желела да кажем да је свака личност једна "кућица" везана за земљу и за небо. Нико не може ући ако се не отворе врата. Може се завиривати "У ПРОЗОРЕ" и видети само тренутак вечности. Видети део душе, део интима који можда обитава, управо, међу звездама. Понекад је та интима као огледало неба над нама, понекад огледало земље, а понекад само..."пена".

Пример 2)

Ако у *Ехо9* - почетак рада, изменимо садржај у прозору, добија се сасвим нови смисао! У кратком анимираном експерименталном филму *Ехо9* смо кроз прозор "наслутили" душевна стања сваког човека! У сред идиличне, али огољене, спољашњости ври душа у снежној мећави, олуји, понекад и сунцем обасјаним догађајима...

Интервенцијом на филму, променивши само материјал унутар прозора, излазимо из контекста и показујемо сву поетику личности које се широм света баве уметношћу. Сами стихови „*Брдима плавим, сам се шета, зачарани смех*“ чине виртуални свемир у коме стихови на разним језицима чине јединство, део уметничког изражавања, део колективне свести.

Слика 18. ДУШЕ ПОЕТА

Композитингом или монтажом се постиже склад и дефинише тајминг, како појединих кадрова и сцена, тако и целог дела.

Новим кратким филмом „ОДЛУКА“ сам желела да пренесем емоције у тренутку одлуке.

Предложени филм **Ехo4** представља љутњу, а модификујући **Ехo4** цикличним понављањима и манипулацијом дужинама, видео је добио ново значење. Сигурна сам да је неким лакше а неким теже да доносе одлуке. Неке одлуке су више стресне а неке мање. Ипак, то је место где важе стихови “ПРЕПОЗНАЈЕМ ЛИК”

Слика 19: „ОДЛУКА“

Размишљање, лупање срца, несигурност, потврда одлуке...све су то свакодневне ситуације, али важне. Свака одлука се састоји од: идеје, размишљања "ЗА" и "ПРОТИВ", могућег решења, саме одлуке и презентације одлуке- праска и излаза из мисли ка реализацији!

Док је текла комуникација са публиком преко електронске поште, док су стизали предлози, публика реаговала радовима на понуђени материјал, како мој тако и других коаутора-односно усвојених и већ изложених радова, поставила сам се и сама у улогу публике и урадила за сваки Горданин стих још по један филм. То су „ОГЛЕДАЛО СТВАРНОСТИ“ и „ЧЕЖЊА“. Ови видео радови чини завршницу мог ауторског израза на тему ИНСПИРАЦИЈЕ, ЉУДСКЕ ПОТРЕБЕ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈОМ, ПРЕПОЗНАВАЊА СЕБЕ, СЛОБОДЕ ИЗРАЖАВАЊА И УМЕТНИЧКЕ СЛОБОДЕ.

Слика 20: Филм ОГЛЕДАЛО СТВАРНОСТИ

Наслов „ОГЛЕДАЛО СТВАРНОСТИ“ се ослања и продужава живот видео рада *Ехо1* и *Ехо9*, КАО И СТИХОВЕ :

БРДИМА ПЛАВИМ

САМ СЕ ШЕТА

ЗАЧАРАНИ СМЕХ.

Филм ОГЛЕДАЛО СТВАРНОСТИ говори о пресликавању околине на нас саме. У прозору, који представља интиму, видимо веома сличну ситуацију као и у окружењу. Стапање са околином, подражавање су део свих нас.

Слика 21: Филм ЧЕЖЊА

Кратки филм ЧЕЖЊА је добио назив по осећању које је често мотивација за уметничко стварање. Заронити дубоко у самога себе, одмаћи се у исто време, заробити емоцију и уједно је ослободити у самом УМЕТНИЧКОМ ДЕЛУ, које у исто време тражи да буде забележено, остварено, реализовано али самим тим и ограничено.

ФИЛМ ЈЕ НАСТАО ИНСПИРИСАН СА 3 понуђена видеа: Филма ОДЛУКА, ДВА видео рада : Ехо4 и Ехо8 и стихом У ТКАЊУ ВРЕМЕНА, СУСРЕТ СА СОБОМ, ПРЕПОЗНАЈЕМ ЛИК.

Са једне стране аутор пројекта, са друге стране, доделила сам себи, публика, и то активни учесник. Филм ОДЛУКА, као и алтеративне видео форме Ехо 4 и Ехо 8 поставила сам у однос са другим елементима и тиме им "продужила живот" и дала ново значење. Филм ЧЕЖЊА је настао као уметнички одговор на циклус стварања, однос између неба, земље, реалности и духовности.

ТРЕЋИ СЕГМЕНТ

- ИНТЕРНЕТ У СЛУЖБИ ПОПУЛАРИЗАЦИЈЕ УМЕТНОСТИ

Припрема и концепт за израду ИНТЕРНЕТ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

WEB сајт "ЕКС" представља скуп веб страница повезаних линковима-vezama који имају за циљ да обједине неки производ, компанију, друштвену мрежу итд.

Настанком интернета 1960. године, назирала се потреба да се створи окружење у којем ће се корисник лако сналазити (user friendly environment), и од те 1960. године када је интернет био коришћен само у војне сврхе до 1972. године, доста тога се променило.

Први комерцијални претраживач "Mosaic" је на неки начин омогућио да људи у оно време схвате шта интернет и веб сајтови претендују да постану и шта би у будућности могли да понуде.

Да би овај *WEB* сајт био функционалан, читљив, видљив на интернету и модерног дизајна користи се:

Структура *WEB* сајта

- Markup language (HTML)
- Style sheet language (CSS)
- Prototype based scripting language (JAVA script)
- PHP језик

„HTML (Hyper-Text Markup Language)“

HTML на овом сајту је коришћен само при учитавању странице у browser (Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome, itd). Из њега се позивају следећи елементи.

„CSS (Cascading Style Sheets)“

CSS је фајл којим се описује изглед и форма докумената (npr. html dokumenta) који је написан markup језиком. Он је коришћен за kompletno stilizovanje sajta, pretežno kod admin panel-a.

„JAVA SCRIPT“

Javascript је језик који омогућује динамику статичних предмета WEB сајта. *Javascript* језик је коришћен за већину функција *admin* panela којем се приступа са сервера. *Admin panel* омогућава лакше ажурирање сајта самом кориснику.

Javascript је скриптни програмски језик који има елементе објектно оријентисаног програмског језика и углавном се извршава на тзв. клијент страни (en. client-side), односно на веб читачу корисника (на супрот томе су програмски језици који се извршавају на серверу попут PHP-а).

Javascript се, заједно са својом најпопуларнијом библиотеком jQuery, највише користи за динамичко мењање садржаја и приказа на страницама веб презентације. Осим тога помоћу њега је могуће асинхронно комуницирати са сервером и приказивати нов садржај на страници а да се страна не учитава поново (en. refresh).

Тек наизглед извршујући логику ствари, Чарли Гир нас упућује на став Жила Делеза који говори о томе да је „машина увек прво друштвена, пре него што постане

техничка. Увек постоји друштвена машина која бира или одређује који ће се технички састојци користити.³⁴

У оквиру докторског уметничког пројекта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, интернет и „нове технологије³⁵“ имају незаобилазну улогу. У пројекту ЕХО КРАТКИХ СЛИКА се сублимира поезија, анимација, фотографија и видео продукција у виду стварања новог дела уз помоћ интернета. Као предлог, помоћ и објашњење, уз помоћ кратких филмова предлажем могућа решења, методологије и технике креирања и грађења идентитета новог дела у области нових медија. Интернет презентација за пројекат ЕХО КРАТКИХ СЛИКА има за циљ да представи и опише пројекат, позове посетиоце на учешће, повеже делове пројекта који су постављени на интернет, понуди материјал корисницима, али и пружи дубљи поглед у стварање самог пројекта.

Прва и неоспорна улога интернета јесте да подржи пројекат, али има и своје захтеве и тражи решења да се сместе подаци, информације и материјал везани за пројекат. Обзиром да се ради о мултимедијалном, а може се рећи и мулти-дисциплинарном пројекту, изазов је био представити га публици и учинити га лако доступним за нова дела. Сам дизајн веб сајта утиче на однос публике према целокупној идеји и може бити разлог за прихватање учешћа на самом пројекту. Друга улога коришћења интернета је пропагандна, јер је на тај начин пројекат, и све оно што он представља, доступан великом броју људи и то у кратком временском периоду. Развојем интернета расте и потреба за развојем и иновацијом веб сајта.

Настанком интернета 1960. године, назирала се потреба да се створи окружење у којем ће се корисник лако сналазити (user friendly environment), и од те 1960. године, када је интернет био коришћен само у војне сврхе, до 1972. године доста тога се променило.

Први комерцијални претраживач “Mosaic” је на неки начин омогућио да људи у оно време схвате шта интернет и веб сајтови претендују да постану и шта би у будућности могли да понуде. “Mosaic” је био први претраживач који је омогућавао графички приказ веб садржаја. До 1994. год. “Mosaic” је постао доступан за неколико оперативних система као: Mac OS, Windows, Amiga OS.

³⁴ Моћ, медији, &, приредили Јован Ђекић и Јелисавета Благојевић, Факултет за медије и комуникације, Центар за медије и комуникације, Академија, Београд, 2011. године, страна 2.

Пошто је пројекат започео 2012. године, ове 2017. године имамо искуство о развоју, сличности и разликама као и ефикасности интернет маркетинга у периоду од пет година.

И данас Веб сајт чине медији као што су: текст, слике, видео, аудио итд. Веб сајт ЕХО КРАТКИХ СЛИКА представља скуп веб страница повезаних линковима - везама који имају за циљ да обједине неки производ, компанију, друштвену мрежу итд. Конкретно то би подразумевало насловну страницу са описом пројекта, галерију слика са изложби на којима је кроз интеракцију са публиком пројекат започет, „линкове” ка страницама које спадају у део овог интерактивног пројекта, линкове ка видео радовима постављени на *YouTube*-у, осталом материјалу као и ка форуму. Кроз овај опис интернет презентације можемо већ назрети организацију страница у оквиру саме презентације. Следећи кораци су избор алата и креирање дизајна. Само креирање Веб сајта може да потраје, а то зависи од комплексности сајта, намене сајта, од озбиљности клијената и знања дизајнера и потребе за њим. Припрема Веб сајта је главни посао за једног *web* дизајнера. Када се јави потреба за интернет рекламом, Веб дизајнер најпре треба да схвати жеље свог клијента, да уради приближну скицу, како би сајт изгледао, и, уколико то задовољава потребе, да крене у сакупљање података за израду сајта (текст, слике, видео материјали, аудио материјали...). Након што су сви материјали прибављени може се кренути у саму израду *web* сајта. Да би Веб сајт био видљив на интернету, он мора да поседује јединствену URL³⁶ адресу, затим да буде постављен на неки од веб сервера (у мом случају сервер Високе електротехничке школе). Битно је и који софтвер је у том тренутку погодан, како због брзине израде, тако и због манипулације (евентуалних измена, допуна и сл.) подацима, подржаности од стране технике. Кад сам анализирила и размотрила све ове параметре, приступила сам дефинисању СТРУКТУРЕ САЈТА.

Укупно сам урадила четири стилски и технички потпуно различита сајта, како по дизајну и приступу подацима, тако и по количини информација, али увек са истом идејом, поруком и мотивацијом.

Заједничко за све сајтове је: текст позива за учешће публике у пројекту са својим видео радовима, представљање мојих филмова који се могу даље реструктурирати, форум, понуђени стихови, илустрације и страница за објављивање радова.

Цитирам упутства на страницама сајта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА
за израду кратког филма и слање рада и прикључење пројекту:
„НА ОВОЈ СТРАНИЦИ СУ УПУТСТВА КАКО ЗАПОЧЕТИ СВОЈ РАД И КАКО ГА
ПРИКЉУЧИТИ ПРОЈЕКТУу само 7 КОРАКА !

01/ Тема ВИДЕО РАДОВА : слободна

ИЗАБЕРИТЕ ТЕМУ САМИ, ПРЕМА ЈЕДНОЈ ОД ИЛУСТРАЦИЈА

Синди Торнтон (Cindy *Thornton*) или према ЈЕДНОМ ОД СТИХОВА Гордане
Петковић

(то су аутори чији радови представљају поезију и илустрацију као уметничку форму)

02/ ЗА ОНЕ КОЈИ ТЕК ПОЧИЊУ- ПРОГРАМ

Препоручујемо бесплатан програм за монтажу

на адреси: <http://www.youtube.com/editor>

03/ ЗА ОНЕ КОЈИ ТЕК ПОЧИЊУ –МАТЕРИЈАЛ

Упутство са МОГУ КОРИСТИТИ ГОТОВЕ АНИМАЦИЈЕ!

04/ ВИДЕО РАДОВИ ОБАВЕЗНО МОРАЈУ ИМАТИ

КРАТКУ НАЈАВНУ И ОДЈАВНУ ШПИЦУ

Најавна шпица садржи следеће податке:

Име филма и потпис: пројекат ЕХО КРАТКИХ СЛИКА

Одјавна шпица садржи следеће податке :

ИМЕНА АУТОРА И СВИХ УЧЕСНИКА,

име музике и аутора звучне слике/обраду звука

пројекат ЕХО КРАТКИХ СЛИКА

година реализације - на пример: 2013/2014

05/ УПУТСТВО ЗА СЛАЊЕ ГОТОВИХ ВИДЕО РАДОВА-ФИЛМОВА

ЗАВРШЕН ВИДЕО РАД-ФИЛМ Поставите рад на You Tube

Upload your movie as a "unlisted" youtube video. Download video from YouTube can be made using plug-in" for Firefox Easy, YouTube, Video Downloader, the homonymus plugin for Chrome or using a similar method available on the internet.

Instructions: <https://support.google.com/youtube/answer/157177>)

(Link/Locations of your movie will be sharing on this site.)

06/ **ЛИНК ЗАВРШЕНОГ ВИДЕО РАДА-ФИЛМА** са YouTube проследите нам.

На e-mail: visual3003@yahoo.com pošaljite link sa You Tube-a. Са назнаком:

ЗА ЕНО КРАТКИХ СЛИКА

07/ НАКОН ПОРУКЕ ДА ЈЕ РАД ПРИХВАЋЕН, МОЋИ ЋЕТЕ поставити своје ФИЛМОВЕ на сајт

ECHO OF SHORT IMAGES/forum: <http://echoofshortimages.weebly.com/>

Израда мултимедијалног сајта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, број 1

Структура WEB сајта број 1

Насловна страна

- Опис пројекта
- Хаику којим је пројекат инспирисан на више светских језика

Галерије

- Сlike са изложби на којима је зачет пројекат

Материјал

- Примери и шеме за сторубоард
- Упутство за израду пројеката
- Линкови ка фајловима са анимацијом (ЈоуТубе)
- Звукови за анимацију и остали аудио фајлови
- Други материјал

Учесници

- Странаца са списком учесника на пројекту и другим детаљима

Типографија

- Видео галерија готових радова

Линкови ка другим страницама у оквиру пројекта

- Монтажа
- Режија
- Форум

Дизајн је захтевао одређене анимације елемената на страни, па их је потребно било урадити у програму *Adobe Flash*. Доба „*Flash*“ апликација је полако пролазило.

И тада су већ увелико постоје анимације путем *CSS3* стандарда, које су и најоптималније што се тиче перформанси али које су на жалост подржавали само новији уређаји и претраживачи. Уз материјал и дизајн који се, углавном, састојао од графичких елемената било је потребно уградити и видео као позадину. Постоји неколико начина да се ово реализује али због шире подршке претраживача и много мање величине самог видео фајла коришћен је *Flash Player*.

Страница која је видљива корисницима је интерактивна, иако на први поглед делује као једна анимирана слика. Сајт је био динамичан и интерактиван захваљујући скривеним елементима унутар слике. Радове можемо прегледати кликом на звезде или кућице. Звезде садрже понуђене – иницијалне моје радове, док кућице садрже одабране радове публике.

Слика 28: Звезда садржи одабрани рад

Слика 29: Кућица садржи одобрени рад

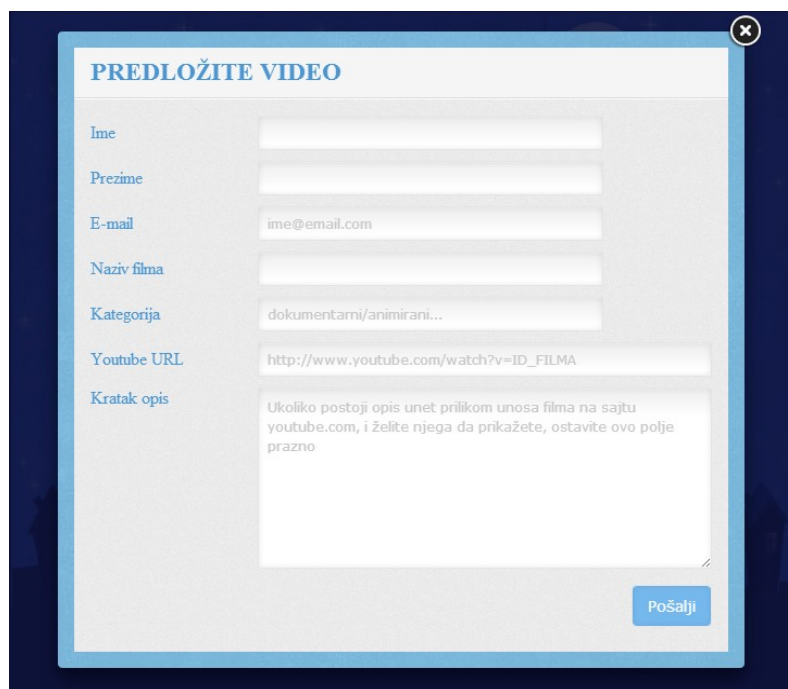
Када кућица има постављен рад, светло на прозору се упали.

Ако је светло угашено нема постављеног рада на тој кућици.

Слика 30. Облак

Облак који се константно креће представља дугме за додавање новог рада на сајт. Када кликнемо на облак појављује нам се следећи прозор:

The image shows a web form titled "PREDLOŽITE VIDEO" (Suggest Video) with a close button in the top right corner. The form contains the following fields:

- Ime:
- Prezime:
- E-mail:
- Naziv filma:
- Kategorija:
- Youtube URL:
- Kratak opis:

A "Pošalji" button is located at the bottom right of the form.

Слика 31: Формулар за додавање рада.

Две шаке при врху странице су линкови ка страници са упутством за коришћење сајта.

Слика 32: Линкови ка осталим страницама.

Карактеристично за сајт 01 је што су анимирани интерактивни делови презентације *flash* анимација. Остатак дизајна имплементиран је коришћењем слика и *CSS* стилова, а функционалност помоћу *Java SCRIPT*-а на страни корисника и језика *PHP*³⁷ на страни сервера.

³⁷ *PHP*: (*Hypertext Preprocessor*) специјализовани је скриптни-серверски програмски језик. *PHP* је језик који се користи са серверске стране за развој динамичких *web* страница. Он је уграђен у *HTML* код изворног документа. *PHP* ради већину посла приликом обраде и чувања података. Помоћу њега читамо податке, процесуирамо и затим поново снимамо у базу података или неки фајл.

Слика 33: Изглед почетне стране.

Изглед почетне стране је усклађен са препорученим видеом *Ехоб*.

Динамика приказа звездаца дозвољава да њихов број буде различит у зависности од броја видео линкова везаних за њих. Тако је, ако имамо само два видео линка, потребно да имамо само две звездеце на сцени, а ако их дефинишемо само путем *CSS*-а, њихова позиција би требало да увек буде иста, што нама, у овом случају, представља проблем. Решење овог проблема је веома једноставно увођењем *Java SCRIPT*-а као помоћ при позиционирању елемената.

Следећи параметар је функција која се извршава након завршетка задате анимације, тј. када облак пређе кроз на леву страну. Тада га поново враћамо на почетну позицију и покрећемо анимацију из почетка. Додавање нових видео предлога се врши једноставним копирањем *URL* адресе видеа са *YOU TUBE*-а. Листа видеа за звездеце се креира само кроз овај интерфејс, док видеа за кућице могу слати неулоговани корисници. Да би се послати предлози нашли на листи која се приказује, администратор их мора одобрити. Приказивање ових видео материјала и података о њима обезбеђено је коришћењем јавног *API* сервиса *YouTube*-а. Приликом снимања података проверава се валидност унете адресе.

Слика 34: Формулар за слање рада

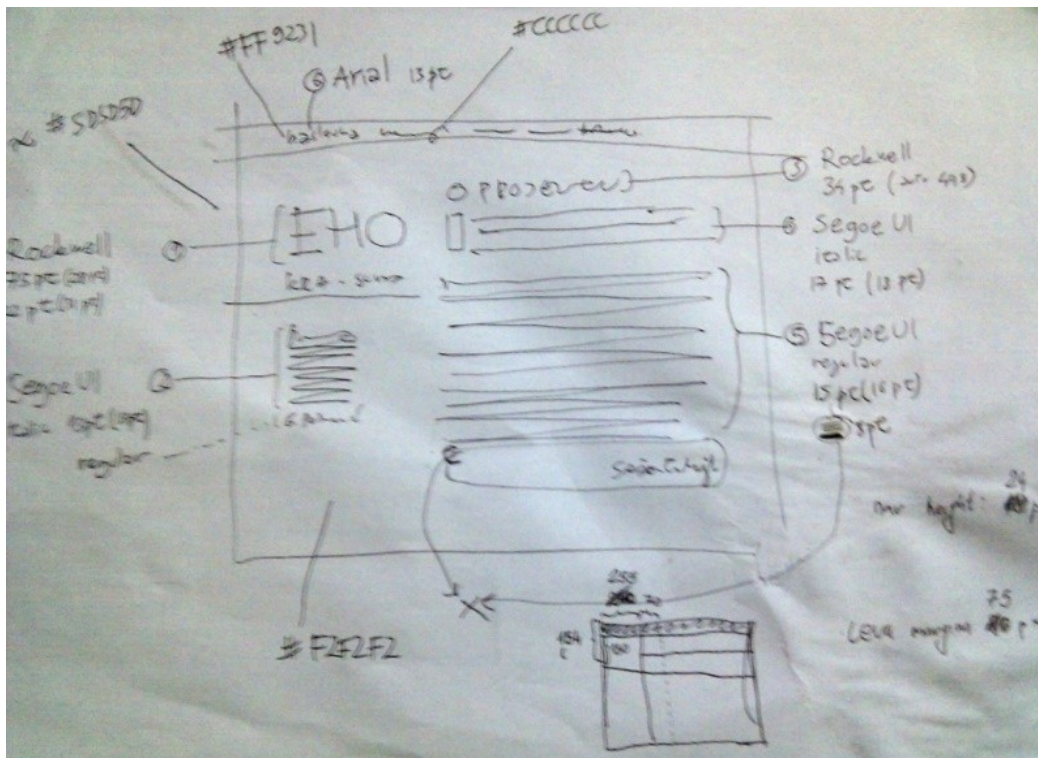
Слика 35: Изглед обрасца при пријављивању пројекта

Звучни догађаји се одигравају у временској линији. Синхронизује се почетак звучног догађаја са одређеним звучним кадром у филму, али након тога звучни догађај се одиграва-РАЗВИЈА све до краја звучне секвенце или се постави инструкција која зауставља тај звук или све звуке. Ако је довољно дуг звучни догађај може да се настави и након завршетка филма.

Овај сајт има донекле добро решено питање постављања видео снимака. Највећи део првог сајта је административни панел који служи да се ажурирање сајта обавља лако и безбедно. То не задовољава све потребе пројекта, јер материјал не мора бити искључиво видео снимак, коме се њему може приступити само са школског сервера. Највећа мана сајта 01 је што се материјал једино може поставити са школске мреже и што постоји ограничење кад је у питању количина и величина постављеног материјала. Та особина и опција се показала непрактичном са становишта локације и капацитета.

Израда мултимедијалног сајта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, број 2

У верзији сајта урађеног у *Adobe Flash*-у, проблем је настајао са величинама датотека, затим са самим сервером који је повремено био недоступан и слично. Определила сам се за нови домен, па пошто су коришћени нови алати, логично је било унапредити и функционалност и променити дизајн.

Слика 36: Скица-концепт дизајна презентације број 2

Како је насловна страна лице сајта које корисници прво виде, одлучила сам да посебну пажњу посветим типографији и бојама, заснивајући визуелни идентитет сајта на коришћењу оних елемената који су на располагању.

Прва одлука која је донета је да се избегне класичан распоред стране са логотипом у горњем левом углу, којег прате линкови.

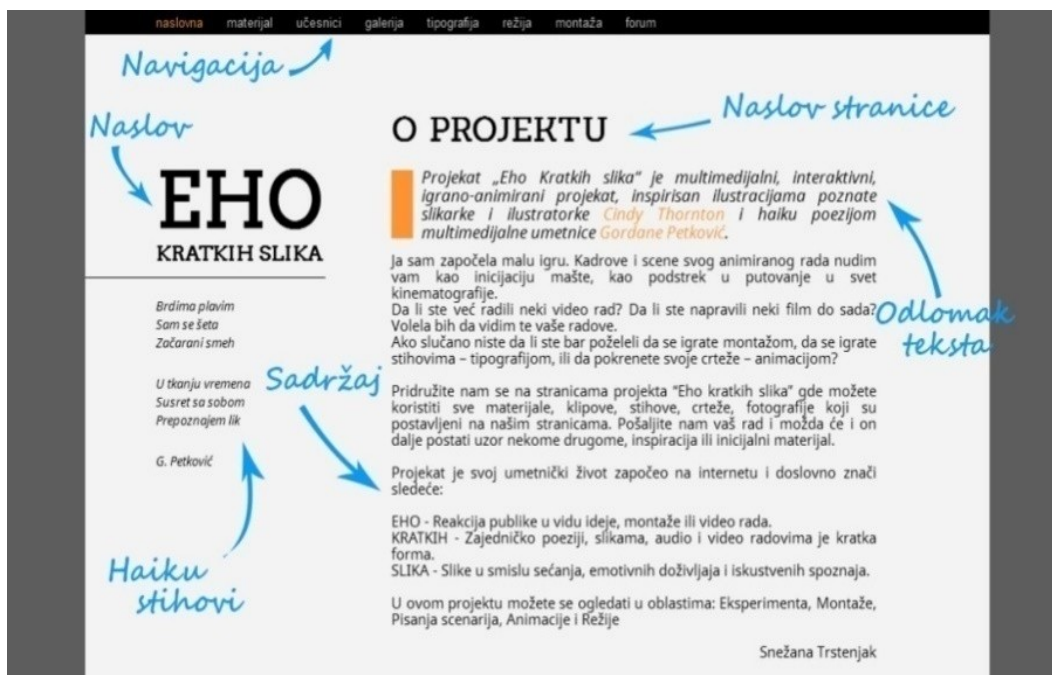
Логотип је измештен, спуштен у односу на главни текст, али је остављен на левој страни тако да први привлачи пажњу посетиоца. Садржај сајта је подељен у два стубца да би се испунио један од основних правила дизајна, а то је да у једном реду текста нема више од 70 карактера, нити мање од 50.

На овај начин се омогућава природан рад ока при читању садржаја без напора или губитка тока.

Овде треба напоменути да су у планирању дизајна интернет презентације предвиђена два случаја, односно направљена два шаблона за садржај.

Хаику стихови су постављени непосредно испод логотипа како би се јасно издвојили из главног тела текста, а опет добили заслужено значајно место.

Италики - стил фонта је примењен да би се постигао ефекат суптилности. Један шаблон је насловна страница, и све сличне странице где је садржај претежно текстуални.

Слика 37: Елементи странице - први шаблон САЈТ број 2

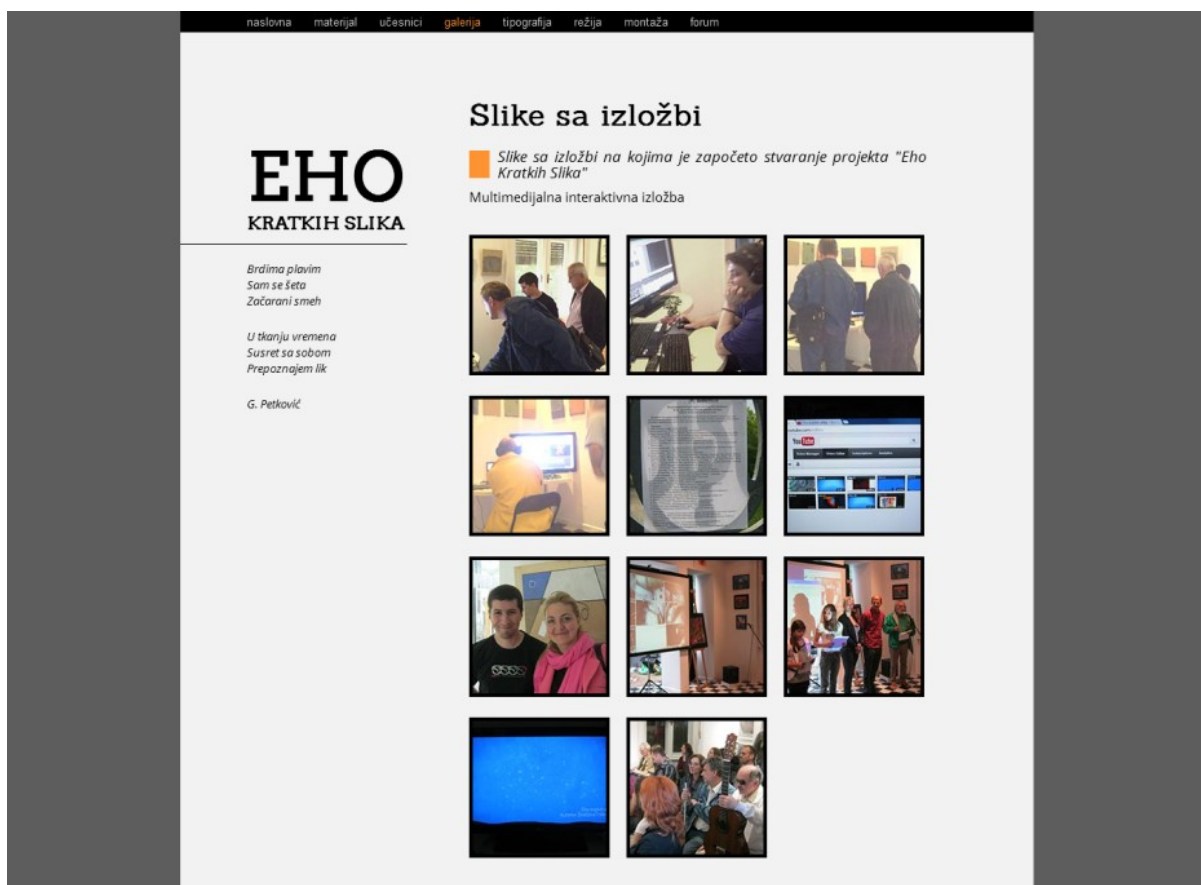
Други шаблон је страница са галеријом и будуће странице које могу садржати сличан садржај или видео фајлове.

Избор фонтова је био можда и најбитнији корак, обзиром на количину текстуалних елемената, и сигурно да је пре свега он пресудан за дефинисање визуелног идентитета презентације. При нацрту дизајна одлучили смо се за Segoe i Rockwell фамилије фонтова, први за текст а други за наслове.

Од готових решења користили смо скрипту „Pretty Photo“ која нам служи за приказ галерије.

Ова скрипта је визуелно јако допадљива, подржава листање галерије помоћу дугмића на тастатури, аутоматско смењивање слика и приказ слика у величини прилагођеној оквиру прозора („viewport“-у) као и пуној величини.

Pretty Photo скрипта је изабрана и због своје могућности да приказује видео садржај, како директно постављен на сервер тако и са *You Tube*-а. То ћемо искористити за странице попут „Типографије“ где ћемо поставити видео галерију.

Слика 38. Изглед странице са галеријом слика-други шаблон-Сајт број 2

Друга одлична особина ове скрипте су били уграђени дугмићи (за разлику од претходног решења) за друштвене мреже „*Twitter*“ и „*Facebook*“, што омогућава корисницима да на лак и једноставан начин поделе слике или видео садржај са нашег сајта са својим пријатељима и тако привуку нове посетиоце.

Први корак у даљем развоју форума је било креирање одговарајуће структуре и подфорума по шеми коју смо већ направили. На тај начин смо поделили форум на део за представљање и упознавање, који такође садржи опис пројекта, део форума на српском језику посвећен пројекту са својим подфорумима за дискусију, пројекте у развоју, готове пројекте и материјал и упутства и подфорум на енглеском.

Слика 39: Лого форума Ехо Кратких Слика

Регистровани корисници имају право приступа свим подфорумима са изузетком подфорума за „*Њубре*“ односно „*Trash*“. Они могу видети све теме на овим подфорумима. Међутим, подфоруми са упутствима и материјалом су за њих закључани, и у њима не могу покретати нове теме или одговарати на њих. У подфорумима за дискусију, пројекте у процесу израде и готове пројекте они имају пуне привилегије регистрованих корисника, које укључују започињање нових тема и гласања, коментарисање на постојеће теме, као и могућност додавања датотека на форум у оквиру глобално дефинисаних правила, које ће бити похрањење на сервер.

Eho Kratkih Slika
Art and Visual - Forum

Search... Search
Advanced search

Board index

FAQ Register Login

It is currently Wed - 03 Jul 2013, 04:01

View unanswered posts • View active topics

FORUMS	TOPICS	POSTS	LAST POST
Introductions Dobrodosli na Art and Visual forum! Predstavite se ovdje. Otvorite temu sa svojim imenom i redite nam vise o sebi Welcome to Art and Visual forum! Introduce yourselves here. Moderator: EHO	37	51	by Acc G Sun - 30 Jun 2013, 09:01

LOGIN • REGISTER

Username: Password: [Log me on automatically each visit]

WHO IS ONLINE

In total there is 1 user online :: 0 registered, 0 hidden and 1 guest (based on users active over the past 5 minutes)
Most users ever online was 16 on Sat - 25 May 2013, 13:37

Registered users: No registered users
Legend: Administrators, Global moderators

STATISTICS

Total posts 109 • Total topics 72 • Total members 64 • Our newest member **misicb**

Board index

The team • Delete all board cookies • All times are UTC + 1 hour [GMT]

Powered by phpBB® Forum Software © phpBB Group

Слика 40: Приказ форума за нерегистроване и новорегистроване чланове

Коришћењем најновијих технологија, алата и простора на серверу, овај сајт је лако проширити уколико то захтева велики број корисника или радова.

Да бисмо поставили неки садржај на интернет потребно је да имамо закупљен простор на интернету (Hosting) и домен. Простор сајта је ограничен и захтева годишње одржавање, односно плаћање на годишњем нивоу. Оно најважније, **02 Сајт** је решење које захтева обимно знање из интернет програмирања, што предстаља препреку у континуираном раду уметника.

Израда мултимедијалног сајта ЕХО КРАТКИХ СЛИКА, број 3 и 3. Јуниор

Није више неопходно да будемо програмерски образовани нити да радимо у тиму, већ помоћу сервиса, *websitebuilder*-а и упутстава која иду уз њих, свако може самостално формирати странице свог сајта. Неки од њих су Weebly³⁸, Skynova³⁹... Решење за које сам се одлучила не захтевае никакав скуп алат, хостинг ни домен и налази се на адреси www.weebly.com

Weebly

Weebly нуди бесплатан вебсајт креатор. Он користи поједностављен вебсајт креатор базиран на додатцима који су компатабилни са “Browserima”. Сви Weebly-еви елементи сајта су *drag-and-drop*.⁴⁰ Weebly ради на Microsoft Windows, MACOS и Linux платформама. Такође, Weebly аутоматски генерише и верзију сајта прилагођену за мобилне телефоне. Weebly сервис омогућава корисницима да користе поддомене уколико су наведени домени слободни. Корисници могу купити домен на Weebly-и или преусмерити са неког домена на *weebly* поддомен. Уобичајен URL је “*naseime.weebly.com*” (*naseime* може бити било које име, уколико није већ заузето), мада тај URL може бити промењен уколико већ имамо свој домен.

Заправо *Weebly* је *web-hosting* сервис који омогућава кориснику да уз помоћ “*drag-and-drop*” технике користи њихов вебсајт креатор (*websitebuilder*). Од августа 2013. године *Weebly* опслужује преко 20 милиона сајтова и месечно има преко милион јединствених посетиоца.

Постоји још сајтова који нуде сличне услуге, као што су *Wix.com*, *Webs*, *Yola*, *Snap Pages*, који такође нуде *web*-хостинг и алате за креирање веб-страница. Ова страница има своју улогу у пројекту јер окупља чланове пројекта и повезује их са члановима других пројеката.

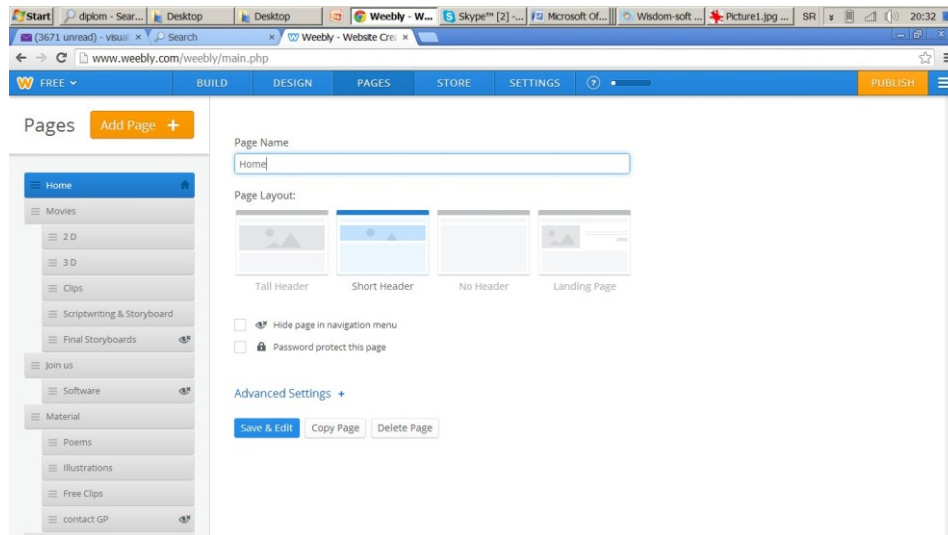
Сајтови број 3 и 3 јуниор су по питању манипулисања материјалом сасвим испунили задатак, захваљујући свом пријатном, лаком, *user-friendly* окружењу. И код њих постоје ограничења, а то је величина појединачних фајлова који се постављају. Међутим, то не представља никакву препреку, јер највећи фајлови (клипови) су заправо постављени на *You Tube*-у. Захтеви пројекта и странице су остали суштински исти,

³⁸http://www.weebly.com/start/site?c=mkt_w_chnl:semb_geo:Big3_prtnr:bng_clickid:6141404b-2832-42c3-8f75-786b980670da_trgtid:kwd-142084935974_camp:B-S-Brand-Alpha-ROW_campid:142068594_ag:Weebly_agid:6091948884_kw:weebly_mt:e_dvc:c_adtype:txt_adfmt:sta_lptype:sitelp

³⁹<http://www.skynova.com/?menu=set&id=8&gclid=CLy22pq53NICFRc8GwodSN4AEQ>

⁴⁰ Кликнути мишом и „превући објекат“ на другу локацију

само је било много лакше мењати дизајн, уносити нове податке и слично. Требало га је распоредити на одговарајући број страница тако да задовољи основне потребе доброг укуса, визуелног идентитета, функционалности и лаког сналажења корисника.

Слика 41: Организација странице у оквиру Weebly креатора

На слици 41 приказан је PAGES мени где се веома лако и једноставно могу креирати, подешавати и распоређивати странице. На тај начин креирамо и модификујемо структуру сајта.

Home страница, поред велике слике која се налази у header-у, састоји се од од 3 дела. Први део нам објашњава шта заправо појмови Echo, Short и Images значе у оквиру овог Пројекта. Такође, говори нам да се пројекат базира на илустрацијама америчке илустраторке Синди Торнтон (Cindy Thornton) и српске песникиње Гордане Петковић. Други део Home странице је резервисан за актуелна дешавања и обавештења за посетиоце презентације, као што је обавештење да је у току такмичење за најбољи видео на facebook страници.

Трећи део садржи два *You Tube* видео рада, где филм лево позива заинтересоване да се баве анимацијом, док је десни простор за видео намењен радовима које смо хтели да истакнемо. Нагласила бих да су на страници иконице за е-маил који директно отвара програм за писање писама са уписаном адресом и facebook иконица која директно води ка *facebook* страници пројекта.

Мултимедијални сајт ЕХО КРАТКИХ СЛИКА број 3

Последњи сајт који је коришћен у сврху комуникације са публиком и представљање пројекта, у смислу чувања података и популарисања како уметности

тако и аутора пристиглих радова. Суштински он се не разликује од осталих већ поменутих верзија, али је много лакши за одржавање.

Састоји се од следећих страница:

- **Позив на учешће**
 - Ехо кратких слика
 - Од речи до покретних слика
 - Хаику поезија
 - Илустрација
 - Правила учешћа
 - Упутство за слање завршених радова
- **Понуђене анимације**
- **Филмови публике**
 - Изабрани радови
- **Пријатељи пројекта**

POZIV NA UČEŠĆE PONUĐENE ANIMACIJE FILMOVI PUBLIKE PRIJATELJI PROJEKTA

IKLASIFIKOVANI RADOVI IZABRANI RADOVI

PROJEKAT EHO KRATKIH SLIKA POPULARIŠE UMETNOST KROZ KOMUNIKACIJU PREKO INTERNETA
Kako je REČ PROPRATILA SLIKU, Kako JE SLIKA UPOTPUNILA STIH, Kako su REČI I SLIKE STVORILE FILM!
Pozivamo vas da prihvatite izazov i napravite animirani mini film!

2. Pročitajte i razmislite o HAIKU stihovima Gordane Petković
-Prijatelji projekta iz različitih zemalja preveli su Gordanine stihove na

SEDAM JEZIKA

- Eksperti za zvuk, **snimili su prevode stihova** u odgovarajućim formatima kako bi Vam bili dostupni!

POZIV NA UČEŠĆE

SLIKE

HAIKU ZA

VIDEO

ILUSTRACIJE

Echo of Short Images - free clips stranici na YouTube-u, možete naći sve što je potrebno da pokrene vašu maštu i želju da uradite kratki film!

DO FILMA U 7 KORAKA

Pređimo zajedno VAŠ put OD PUBLIKE DO AUTORA VIDEO RADA - FILMA!
KADA KAŽEMO FILM, VEZUJEMO GA ZA POZORIŠTE, GLUMCE... OVDE ĆEMO VIDETI KAKO NAM SE REČI-POEZIJA I CRTEŽ-ILUSTRACIJA PRETVARAJU U FILM!

REČ -POEZIJA

Inspiracija u okviru poezije su DVA HAIKU stiha Gordane Petković-DOMAĆEG AUTORA ALTERNATIVNE POEZIJE.

Pročitajte i razmislite o HAIKU stihovima /poemi/ i neka oni otvore vrata mašteli!

FILM -MONTAŽA

Ako želite da koristite gotove kratke video klipove, menjate njihov redosled, dužinu, dodate svoj zvuk i tako dobijete novi IZRAZ, ponudili smo vam besplatno VIDEO KLIPOVE i ZVUK!

ZAŠTO Haiku, Haige, Montaža...odgovor potražiti!

KOMBINUJTE KOLIKO ŽELITE UMETNIČKIH OBLASTI POEZIJU, ILUSTRACIJU, KOLAŽ, FILM, DODAJTE ZVUK I

KAKO URADITI VIDEO RAD - TEMA FILMA

Na stranici **Material**, možete naći sve što je potrebno da pokrene vašu maštu i želju da uradite kratki film.

KAKO ZAPOČETI PROJEKAT I KAKO GA PRIKLJUČITI PROJEKTU POGLEDAJMO NA STRANICI PRAVILA UČEŠĆA

PREDSTAVI SE I PRIKLJUČI SE PROJEKTU - FORUM

SLIKA-ILUSTRACIJA

Želim da Vam predstavim mladu umetnicu **Cindy Thronton** i njen rad. Izaberite jednu ili više ilustracija kao **TEMU** Vašeg rada. **ZAJEDNIČKO** sa ilustracijama Cindy T. i mojom percepcijom životnih situacija, je predstavljanje ljudi kroz kuće u raznim životnim situacijama. Nadam se da će Vas njene "obojene" misli motivisati na stvaranje, kao što su i mene.

Prijatelji projekta iz različitih zemalja preveli su Gordanine stihove na **SEDAM RAZLIČITIH JEZIKA**, a eksperti za zvuk, snimili su prevode stihova u odgovarajućim formatima, kako bi Vama bili dostupni.

URADITE KRATKI VIDEO RAD I PRIKLJUČITE SE! BRZO I LAKO!

KAKO POSLATI VIDEO RAD

1/ Postavite svoj film na sajt ECHO OF SHORT IMAGES:forum <http://echoofshortimages.weebly.com/>

2/ Takođe Postavite svoj kratki film, i na YouTube stranici: Upload your movie as a "unlisted" youtube video. Download video from YouTube can be made using plugin for Firefox Easy, YouTube Video Downloader: the homonymus plugin for Chrome or using a similar method available on the internet. Instructions: <https://support.google.com/youtubel/answer/151777>

3/ Na e-mail: visual3003@yahoo.com pošaljite link sa YouTube-a (Link/Locations of your movie will be sharing on this site.)

URADITE SVOJ MINI FILM / POŠALJITE NAM ŠTO PRE!

Facebook STRANICA

GLASAJTE - DAJTE SVOJ GLAS ZA OBJAVLJENI **EHO VIDEO** KOJI JE NA VAS OSTAVIO NAJBOLJI UTISAK!

POZIV NA UČEŠĆE PONUĐENE ANIMACIJE FILMOVI PUBLIKE PRUATELJI PROJEKTA
IZABRANI RADOVI IZABRANI RADOVI

Kako je ovaj umetnički rad posvećen KRATKOJ FORMI, uradila sam niz od devet kratkih INICIJALNIH animiranih video radova I ČETIRI KRATKA EKSPERIMENTALNA ANIMIRANA FILMA. Moji radovi na ovoj stranici su VAM NA RASPOLAGANJU ZA DORADU, PRERADU ILI KORIŠĆENJE ZA DALJU KREATIVNU NADGRADNJU, PA SAM IH ZATO NAZVALA - PONUĐENE ANIMACIJE

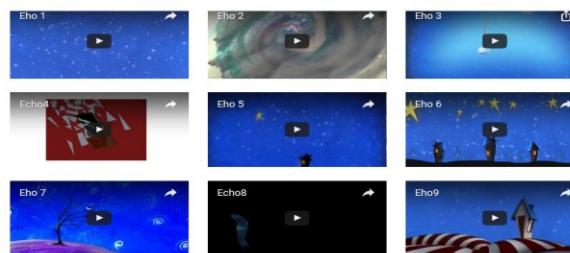
OLU OVOG UMETNIČKOG PROJEKTA JE DA VAM KROZ MOJE ANIMIRANO-IGRANE FILMOVE PRIBLIŽU HAIKU POEZIJU I ILUSTRACIJU KAO OGLEDALO ŽIVOTNIH SITUACIJA ALI PRE SVESGA PRIBLIŽU SAM FILM, DA VAM PRUŽI RUKU I POVEŠE VAŠ U SVET STVARANJA I U OKVIRU UMETNIČKOG STVARANJA. KAO AUTOR PROJEKTA EHO, NA RASPOLAGANJU SAM ZA VAŠA PITANJA I POMOĆ U VAŠEM RADU U TU SVRHU. URADILA SAM OVAJ SAJT, OSMISLILA PRAVILA UČEŠĆA, URADILA BAZU AUDIO FALDOVA I DOKUMENT SA PREVEDENIM STIHOVIMA, ZATIM 9 INICIJALNIH FILMOVA I VRAĆATI SE NA POČETAK. POSTOJATI SAM SE U OLOZU PUBLIKE I URADILA ČETIRI KONA FILMA KAO REKONSTRUKCIJU UMETNIČKOG PROMISLJANJA. TO SU - "ODLUKA", "OGLEDALO STVARNOSTI" I "ČEŽNJA".

Suzana Trstnjak reditelj animiranih filmova, autor projekta Eho Kratkih Slika

SVI RADOVI su proizisli iz ličnog doživljaja Gordaninih stihova i ilustracija Cindy T.

Likovi u ovim alternativnim "HAIKU filmovima" su kuće, koje su na zemlji, neraskidivo vezane kao zvezde sa nebom.

MOJE AUTORSKE FILMOVE: sa ove stranice možete pronaći i na stranici YouTube.

Navešću primer kako sam zamislila korišćenje video materijala u svrhu rekonstrukcije sadržaja i ideje. Primer 1) Koristeći Eho 1 i ako dodamo kuću i zvezdu i stihove, dobićemo sasvim novu vizuru u mom slučaju, Eho8. Ovom intervencijom sam želela da kažem da je svaka kućica jedna "kućica" vezana za zemlju i za nebo. Neko ne može ući ako se ne otvore vrata. Može se zavinuti "U PROZORE" i videti samo trenutak večnosti. Videti deo duše, deo intime koji možda otišao, upravo među zvezdama. Ponekad je ta intima kao ogledalo neba nad nama, ponekad ogledalo zemlje, a ponekad samo - "pena".

Koristeći Eho 9 - početak rada i ako izmenimo sadržaj u prozoru, dobija se sasvim novi amisaos!
U kratkom animiranom, eksperimentalnom filmu Eho9 smo kroz prozor "naslušati" duševna stanja svakog čoveka! U sred idilične ali ogoljene spoljnosti, vi duša u snežnoj mećavi, oluj, ponekad i suncem obasjanim događajima. Intervencijom na filmu, promenivši samo materijal unutar prozora, izlazimo iz konteksta i prikazujemo svu poetiku ličnosti širom sveta koje se bave umetnošću. Sani stihovi: Birdima plovim, sam se šeta, začarani smeh virtualni svemir u kome deo umetničkog izražavanja.

Film OGLEDALO STVARNOSTI se oslanja i produžava život video rada Eho1 i Eho9, KAO I STIHOVE:

BIRDIMA PLOVIM SAM SE ŠETA ZAČARANI SMEH

OGLEDALO STVARNOSTI govori o preslikavanju okoline na nas same. U prozoru koj predstavlja intima, vidimo veoma sličnu situaciju kao i u okruženju. Stapanje sa okolinom, podražavanje su deo svih nas.

Novim kratkim filmom ODLUKA sam želela da prenesem emocije u trenutku odluke. Predloženi film Eho4 je nadogradnja na dosadašnje filmsko ostvarenje PARALELAR. Scena Eho4 predstavlja lutinju, a modifikujući cikličnim ponavljanjem i manipulacijom dužinama, video je dobio novo značenje. Sigurna sam da je nekima lakše a nekima teže da donose odluke. Neko odluke su više stresne a neke manje. Ipak to je mesto gde viže stihovi "...PREPOZNAJEM LIK"

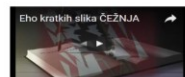

Razmišljanje, lupanje srca, nesigurnost, potvrda odluke - sve su to svakodnevne situacije ali važne. Svaka odluka se sastoji od ideje, razmišljanja "ZA" i "PROTIV", mogućeg rešenja, same odluke i prezentacije odluke- praska i izlaza iz misli ka realizaciji

Kratki film ČEŽNJA je dobio naziv po osećanju koje je često motivacija za umetničko stvaranje. Zaroniti duboko u samoga sebe, odmaći se u isto vreme, zarobliti emociju i ujedno je osloboditi u samom UMETNIČKOM DELU koje u isto vreme traži da bude zabeleženo, ostvareno, realizovano ali samim tim i ograničeno.

Film OPET SAM SA VAMA
Film se oslanja na Eho 1, Eho 5 i Eho 6.
Govori o ciklusu života i o tome kako se duše sele sa nebeskih proplanaka do plavih brda realnosti, jedne za drugima, susižu se, odmaraju unutar trošnih tela, zatim ponovo odpešale da bi se ponove negde sele.

FILM ČEŽNJA JE NASTAO INSPIRISAN SA 3 ponuđena videa. Filma ODLUKA, DVA video rada Eho 4 i Eho8 i stihom U TKANJU VREMENA SUSRET SA SOBOM PREPOZNAJEM LIK UMETNIČKOG PROJEKTA EHO KRATKIH SLIKA. Sa jedne strane autor projekta, sa druge strane, dodelila sam sebi ulogu publike i to aktivnog učesnika i film ODLUKA KAO I ALTERNATIVNE VIDEO FORME Eho 4 i Eho 9 postavila sam u odnos sa drugim elementima i time im "produžila život" ali i dala novo značenje. Film ČEŽNJA JE NASTAO kao umetnički odgovor na ciklus stvaranja, odnos između neba, zemlje, realnosti i duhovnosti.

Filmom ČEŽNJA završavam ciklus ponuđenih filmova na temu HAIKU STIHOVA Gordane Petković i ilustracija u kojima su ličnosti prikazani kućicama a odnos prema našem duhovnom biću ili odnos sa okolinom, su prikazani kroz elemente kao što su simbolički prikazi prozora, vrata, putova ka kućama, kuća na čitini. Ovim putem se zahvaljujem na velikoj podršci svih prijatelja i umetnika koji su mi kroz rad postali prijatelji, koji su se svojim radom u oblasti prevoda, animacije, kresanje u bilo kom drugom obliku pridružili projektu. O svima njima i našoj saradnji na ovom umetničkom projektu pogledajte na <http://ehors.weebly.com/prijatelji-projekta.html>

Слика 43: САЈТ 03 Страница: Понуђене анимације

Слика 44: САЈТ 03 Страница: Филмови публике

Eho Kratkih Slika

Subscribe:

POZIV NA UČEŠĆE

PONUĐENE ANIMACIJE

FILMOVI PUBLIKE

PRIJATELJI PROJEKTA

IZABRANI RADOVI

IZABRANI RADOVI

Na ovoj stranici je rezultat vaše reakcije na moje video radove i poziv na stvaranje i kreaciju!

Čestitam svim autorima čiji su radovi publikovani !

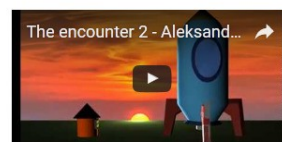
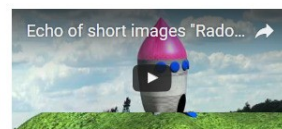
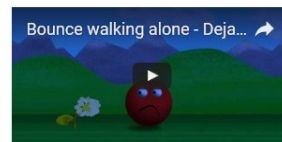
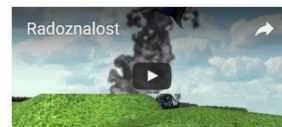
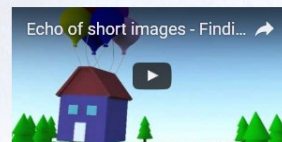
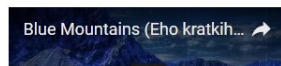
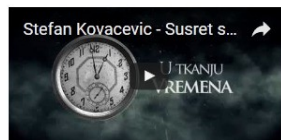
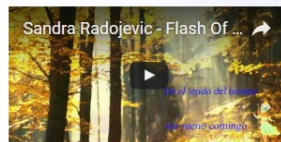
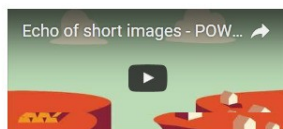
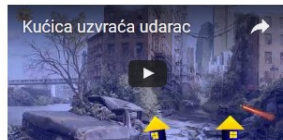
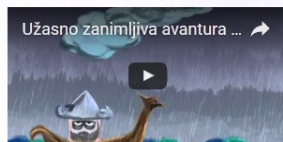
Na ovoj stranici su filmovi, 43 FILMA , poredjani po datumu pristizanja, ali ako vas interesuje samo određena tehnika: 3D ANIMACIJA, KLASIČNA ANIMACIJA ILI VIDEO KLIP, za vas smo klasifikovali radove na posebnim stranicama.

PRISTIGLE I PUBLIKOVANE RADOVE MOŽETE POGLEDATI DIREKTNO NA [f](#) STRANICI [echoofshortimages](#)

GLASAJTE za NAJ VIDEO

PONUĐENE

ANIMACIJE

Eho Kratkih Slika

Subscribe

unvezet umetnosti u br...
FINALNE IZVEŠTAJE MILOŠ...
weebly - Create a free we...
PRIJATELJI PROJEKTA

U PROJEKTU EHO KRATKIH SLIKA ANALIZA RADA SAKLJUČAK BIOGRAFIJA AUTORA

PRIJATELJI PROJEKTA

Gordana Petković
autor HAIKU STIHOVA

Član je Komisije za akreditaciju i proveru kvaliteta u visokom obrazovanju. Član potkomisije za umetnost svojim radom doprinosi podizanju kvaliteta u visokom obrazovanju umetnika.

http://www.fdu.edu.rs/isoba/jelica-djokic/355

Mentor: Jelica Đokić, redovni profesor Fakulteta dramskih umetnosti

Član je Komisije za akreditaciju i proveru kvaliteta u visokom obrazovanju. Član potkomisije za umetnost svojim radom doprinosi podizanju kvaliteta u visokom obrazovanju umetnika.

Cindy Thornton
autor ILUSTRACIJA

Pronalazi inspiraciju kroz muziku, personifikuje objekte, uživa da radi sa nizom stilova koji obuhvataju: Ešte linije, Sareni ekspresionizam i malo nadrealizam.

DA SE JOŠ JEDNOM PODSETIMO SVIH KOJI SU SE KREATIVNO DRUŽILI, MOŽDA NEŠTO NAUČILI, MOŽDA SE SAMO ZABAVILI... ALI... BILI SU "TU" !

Pored autora, postoje i „simpatizeri“ projekata. Oni svojim organizacionim mogućnostima i sposobnostima podržavaju i prate projekat. Tako „simpatizeri“ čine grupu ljudi koja je pristala na zajednički rad i dostizanje zajedničkih ciljeva. To je obično grupa specijalista različitih oblasti, koncentrisanih na ostvarenje zajedničkog cilja- promovisanje umetnosti.

POEZIJU A NAROČITO HAIKU STIHOVE NIJE LAKO PREVESTI NE SAMO DA IH SVAKO TUMAČI I DOŽIVLJAVAJA NA SVOJ NAČIN, NEGO I JEDINSTVENI PORUKU TREBA PRENETI U DUHU JEZIKA I NARODAJ UHVATITI SE U KOŠTAC SA PREVODOM HAIKU POEZIJE, za ovaj "krati" ali zahtevan poduhvat TREBALO JE IMATI HRABROST!!!!

LEPOTA SARADNJE NA PROJEKTU, NAROČITO SA OSOBAMA KOJE SU PREVODILE STIHOVE, JE ŠTO MNOGE NISAM POZNAVALA RANUJE, ALI SMO SE SRELI NA NARAZLIČITIM MESTIMA I POVODIMA. GDE SU SE ZINTERESOVALE ZA HAIKU POEZIJU, ZA ILUSTRACIJE, POGLEDALE SAJT I SIALE SVOJE PREDLOGE IZ NAJUDALJENIJH DELOVA SRBIJE ALI I SVETA. SA DRUGIMA, KOJE SAM IMALA PRILIKE DA UPOZNAM PRILIKOM SNIMANJA STIHOVA I/ U NEKOM OD OVA NAVEDENA STUDIJA, PROVELA SAM DIVNO, POZITIVNO VREME NE SAMO U RADU, VEĆ I U RAZGOVORU, KOJI JE PODSTIGAO NA DRUGAČIJE RAZMIŠLJANJE, PA SE TAKO SAM PROJEKAT ČESTO DORADJIVAO U NEKOM NEPREDVIJENOM PRAVCU.

KORISTIM PRILIKU DA NAVEDEM OSOBE SA KOJIMA SAM SARADJIVALA U VEZI PREVODA STIHOVA I SNIMANJA POEZIJE NA RAZNIM JEZICIMA, **PRE SVEGA ZALJUBLJENIKE U UMETNOSTI!**

Nikola Ivanić / SRBIJA / Umetnik
Soudabeh Babagap / IRAN / Reditelj dokumentarnih filmova ;
Raul Alberto Dias /GVINEJA, BISAO- SRBIJA/, Frontmen grupe **So Sabi** ;
Vidanka Mišić dipl. filolog / **SRBIJA/**
Elena Borzova /RUSIJA/ Pozorišna i filmska glumica
Aleksandar Kostjučenko /RUSIJA/ Direktor festivala Zlatni vitez
Suzana Budimir / HRVATSKA / Prevod i konsultacije
Hui-ching Tseng /TAIWAN/ Studio Art at Queens College
Milomir ILIĆ London, United Kingdom/ AUTOR poezije
Vid Vukasović /SRBIJA/ Vrtioč: kratke forme
Branislav MIŠIĆ /SRBIJA/ Umetnik
Aref Babagap / IRAN / Doktor
Ljubica Jerotijević /SRBIJA/ Menadžment
Tibi Dražoj / SRBIJA /, Animator

[PRIJATELJI PROJEKTA -detajnije](#)

SNIMANJE I OBRADA ZVUKA

BEZ INTERNETA I NOVIH TEHNOLOGIJA, NE BI BILU NI OVOG UMETNIČKOG PROJEKTA, ALI BEZ DOBRE TEHNIKE NE BI BILU MOGUĆE SNIMITI NI KRATAK FILM. ZATO JE SARADNJA SA STUDIOM NIKOLE IVANIĆA I STUDIOM ZA SNIMANJE I OBRADU ZVUKA U VISER-U, OD VELIKOG ZNAČAJA ZA KVALITET SAMIH RADOVA.

NARAVNO, ISTAKNUTO MESTO PRIPADA SVIM AUTORIMA POSLATIH FILMOVA KOJI SU RAVNOPRAVNI UČESNICI U PROJEKTU A NE SAMO PRIJATELJI PROJEKTA!

ŽELJA MI JE DA SE UMETNICI SA OVIH STRANICA UBUDUĆE UDRUŽE I FORMIRAJU NOVE TIMOVE, U NEKIM NOVIM PROJEKTIMA.

[Forum](#) [AUTORI poslaih filmova](#)

Name *

First Last

Email *

Upload File *

No file chosen
Max file size: 20MB

Слика 47: Пријатељи пројекта

Подстраница Software

Ова подстраница упућује учеснике у пројекту како и где могу користити бесплатни алат за едитовање *YouTube* видеа. Такође им говори који се софтвер може користити за преузимање видеа са *YouTube*-а.

Слика 48: Опције за дизајнирање странице - САЈТ 03 јуниор.

Материјал за интернет презентацију <http://ehomladi.weebly.com/>

распоређен је у оквиру следећих страница:

- Насловна страна / **ЕХО КРАТКИХ СЛИКА** /
- Позив на учествовање у пројекту /**ПОЗИВ НА УЧЕШЋЕ**/

Поседује 3 под-странице: /**ПРАВИЛА УЧЕШЋА**/

/**ХАИКУ**/ - избор

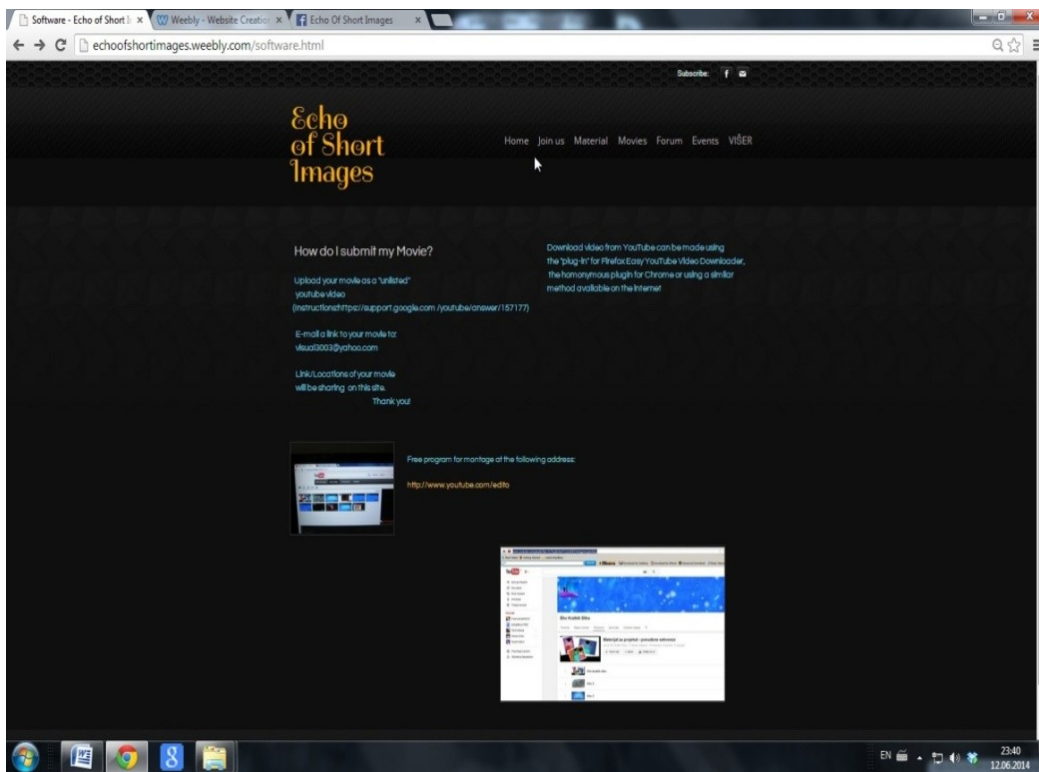
/**ИЛУСТРАЦИЈА**/ - избор

/**МОНТАЖА**/ - страница у којој би се истакао значај монтаже у процесу стварања филма

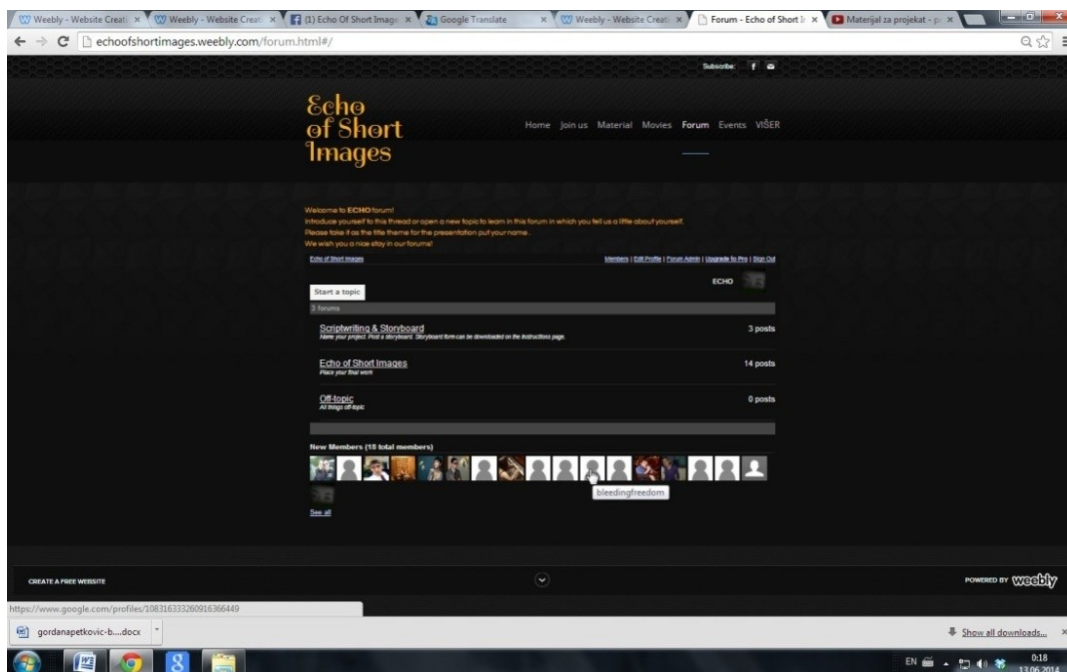
ОД РЕЧИ ДО ПОКРЕТНИХ СЛИКА :

Линкови ка поемама и илустрацијама

- Издвојен кратки филмови
- Основне инструкции са под-страницама (software i scriptnjriting&storyboard)
- Поседује 3 под-странице (Поеме, Илустрације и Видео клипови)
- Дискусије на тему пројекта и објављивање радова.
- Извештаји са одређених дешавања и окупљања
- Чланови, аутори и учесници на пројектима + Форум.

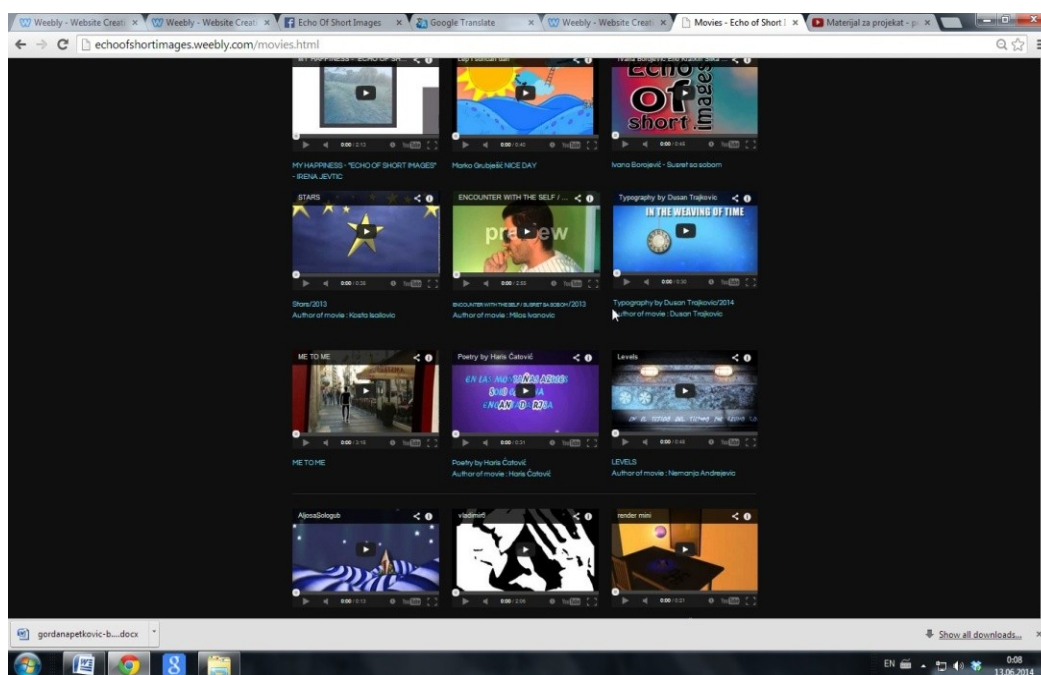
Слика 49:упутство за слање радова

Слика 50: Форум страница - САЈТ 03 јуниор.

Forum страница поред упућивања на форум и правила форума садржи и кратку добродошлицу.

Форум је неопходан јер на њему аутори могу дискутовати о креирању видеа и могу размењивати материјал. То је и један од начина да се посетиоци сајта пријаве и покажу свој рад.

Слика 44: Филмови страница <http://ehomladi.weebly.com/vascaroni-filmovi.html>

Страница Филмови садржи радове учесника пројекта који су своје радове поставили на *youtube* или послали електронском поштом (e-mail). Сваки видео у свом опису садржи име аутора и назив. Првобитна идеја је била да испод сваког видеа постоји „like” дугме, како би посетиоци сајта могли да подрже рад аутора или да му дају поен уколико би се организовало неко такмичење. Одустала сам од те идеје јер би тиме страница била непрегледна, са превише детаља.

Затим сам мислила да ћу тај проблем решити тиме што ћу направити посебну страницу која би имала анкету “Који видео вам се највише допада?”. Међутим, одустала сам и од те идеје јер сам одлучила да то буде facebook страница на којој би овај пројекат био додатно промовисан. Треба имати у виду да страница *Movies* има своје лимите и да би је превише снимака преоптеретило. Тако су на врху странице постављени дугмићи који воде ка одређеним страницама (као што су 2D, 3D или *videoclips*).

Подстраница Илустрације

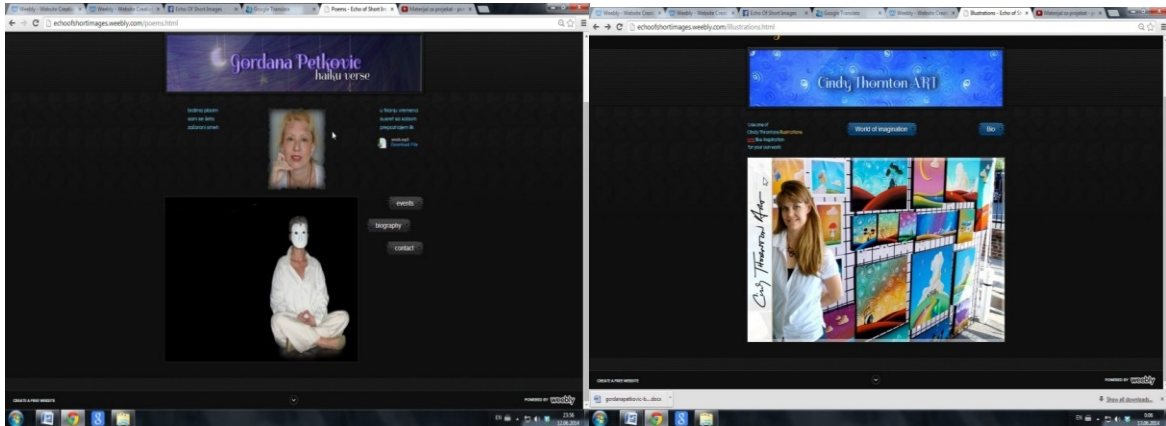
На овој страници су постављени дугмићи који воде ка илустрацијама Синди Торнтон (*Cindy Thornton*) и њеној биографији.

Подстраница садржи линк ка *youtube* каналу где се могу скинути бесплатни клипови које се могу користити у раду. је резултат пројекта ЕКС, тако да ова страница заузима битно место у интернет презентацији. Она може бити и извор нових идеја.

Ту се аутори могу упознати са радом других аутора, што је веома корисно уколико дође до неког тимског рада.

Страница *Монтажа* садржи поред великог *header*-а три дугмета која воде ка подстраницама, а то су: *Хаику*, *Илустрације* и *Понуђене анимације* (који се могу користити у стварању видеа).

Ова страница служи да усмери посетиоца презентације ка одређеним категоријама материјала који му је потребан.

Слика 49: Хаику страница

Слика 26. Пустрације страница

Страница садржи песме Гордане Петковић, укључујући и аудио снимак који се може *download*-овати са странице. Садржи и дугмиће који воде ка актуелним дешавањима, биографији песникиње и контакту са Горданом Петковић. Дугмићи су обрађени у *photoshop*-у и у *jpg* формату су. Стихови су технички обрађени у специјализованим програмима за обраду звука *Sound Forge10*.

Сами сајтови су се, како видимо, временом доста мењали и надограђивали, не само због промене укуса и због потребе проширења могућности, већ и због разумљивости саме интернет презентације и разумљивости самог пројекта. Аудио и видео материјал је све што желимо да поставимо на сајт, укључујући и материјал који пошаље публика. На тај начин публика стиче утисак удобности, инспирише се и подстиче на придруживање пројекту. Евидентна је „поплава софтвераша“ који НИСУ НИ ИСКУСТВЕНО НИ ТЕОРИЈСКИ инструисани⁴¹, те их на сајту упућујемо на хиперлинкове, базе података у којима могу пронаћи теме које би оплемениле или подигле квалитет њиховог рада, а свакако и подстакла на размишљање.

Ово је најбоље решење за које сам се одлучила до тада јер не захтевае никакав скуп алат, хостинг ни домен. Налази се на адреси www.weebly.com

⁴¹*инструисати* • глагол Поучити, поучавати; давати упутства, дати упутства, упутити, упућивати; обавестити, обавештавати, прописивати, извор: <http://staznaci.com/instruisati>

ЧЕТВРТИ СЕГМЕНТ

Четврти сегмент је прикупљање и селекција ПРИСТИГЛИХ РАДОВА, као и формирање завршног рада који се састоји од изабраних филмова публике и мојих ауторских филмова на предложене хаику стихове и илустрације. Након креирања интернет презентације пројекта и израде странице сајта *ФОРУМ*, радови који пристигну, ако одговарају критеријумима и пропозицијама, биће и публиковани.

Овим речима на страници „позив на учешће“ обавештавам публику да се може прикључити пројекту:

„Радови који задовољавају техничке и естетске критеријуме, биће публиковани у оквиру овог сајта па ће тако Ваш филм бити даља инспирација," каписла" за рад других уметника АЛИ И АМАТЕРА!

Ако мислите да имате шта да кажете пок ретним сликама, ово је ВАША ПРИЛИКА!“

На једној страници ФИКМОВИ ПУБЛИКЕ су публиковани сви радови који су испуњавали потребне критеријуме а на другој, ИЗАБРАНИ РАДОВИ, селекција и класификација је спроведена у зависности од тога који стих или илустрација је била полазиште рада. Избрала сам укупно 23 видео рада која сматрам репрезентативним за приказивање.

ПРИСТИГЛИ радови су се постављали сукцесивно, како пристижу, тако да у потенцијалним учесницима буде машту или неслагање-што је такође добра мотивација, постављају критеријуме и подстичу учешће.

IV

Закључна разматрања

СУБЛИМАЦИЈА- Закључна разматрања

Преко својих радова, Пројекту ЕХО КРАТКИХ СЛИКА су се прикључили уметници, као и студенти уметничких школа, али и самоуки млади људи. Надахнуће и жеља да нам на свој начин изложе своје емоције и креативне ставове су резултирала са 52 пристигла рада, али је 44 постављено на сајт. Обзиром на велики труд и интересовање, на сајт сам поставила радове који су били „до једне границе“ технички коректни, идејно занимљиви или су пак користили стихове, моје анимације или били инспирисани илустрацијама. Морам истаћи да су пре финалних верзија које сам поставила на сајт, стизале „причице“, предлози, многа питања и друго. Поједини учесници су из улоге посматрача, својим учешћем и критичким ставом постали коаутори.

Да би Уметнички пројекат био доступан што широј публици, морала сам предложене ликове-кућице, свести на веома једноставан визуелни доживљај. Урадила сам сајтове за различите узрасте, и додатно, што се током рада показало као неизбежно, промовисала пројекат у директном контакту са публиком.

Можда је развој софтвера али и увођење образовања у области аудио и видео продукције, током година чак и у основним школама па надаље, допринео да се појединци лакше одлуче на прикључење групи која, на неки начин „ствара уметност“, али квалитет и ниво промишљања пре почетка израде самог пројекта, је врменом опао. Резултат у виду стила и квалитета филмова је показао да нове технологије нису искључиви фактор повећања квалитета радова. Фасцинирани могућностима, „нови коаутори,“ се задовољавају визуелном интерпретацијом пре него симболиком, сукобом или идејом. Један од примера је видео рад Poetry by Haris Ćatović,:

[хттп://www.youtube.com/njatch?v=0SdžccLtkqtj](http://www.youtube.com/njatch?v=0SdžccLtkqtj)

Чарли Гир у својој књизи Дигитална Култура каже: „Дигитално се не односи само на последице или могућности дате технологије. Дигитално одређује и обухвата начин мишљења и делања који су отеловљени у тој технологији, и који су омогућили њен развој.“

У оквиру промоције рада, нарочито су биле подстицајне презентације сајта у „галеријском простору“. Обраћала сам се сликарима, песницима, ђацима, широм Србије. Интересантно је да сам изложила највише радова који су настали баш након личног контакта са публиком.

Интеракција се можда не би толико развила, да нисмо користили интернет како у комуникацији, тако и као предвиђени „простор“ за личне презентације сваког од учесника, преко њихових-прихваћених филмова. Можемо закључити да се све више бришу разлике у презентацији пројекта преко интернета или у личном контакту. Време је учинило своје, те је прихваћеност предлога о сарадњи, преко интернета порасла. Повећала се комуникација и преко порука. Овакав приступ докторском уметничком раду успостављен је на основу личних интересовања, ауторског и педагошког искуства и уз истраживачки однос према техничко–технолошким и културним аспектима новомедијске културе. Испунила су ми се очекивања да ће ми овај рад омогућити да се усавршим у области дигиталне уметности и обогатим своје искуство сензибилитетом нових маштовитих сарадника. Могућност да се публика укључи преко интернета у извесној мери утиче на ток анимираних филмова, задржава пажњу гледаоца и отвара нове аспекте комуникације и креативног стварања.

Можемо рећи да је у неком тренутку готова прва, друга, трећа фаза пројекта, али како ће се даље развијати, зависиће само од прихваћености и потребе јавности да “метастазира” понуђене садржаје. Кратки понуђени видео радови како моји-почетни, тако и осталих учесника у пројекту, произвели су нову атракцију, нов доживљај, нову емоционалну или значењску структуру.

Литература

- [1] Вера Матановић, Бранислав Станец, Вера Ђорђевић, *Чувари природе*, ЗАВОД ЗА ИЗДАВАЊЕ УЏБЕНИКА – Београд, друго издање 2006.
- [2] Мр Растко Ђирић, *Анимирани филм – Студије, Полемике, Огледи, Разговори*, ФЕСТИВАЛ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ДОКУМЕНТАРНОГ И КРАТКОМЕТРАЖНОГ ФИЛМА, „VERZALPRESS“, Београд 2000., Поезија анимације
- [3] Williams, Richard. *The Animator’s Survival Kit*, London & New York, Faber and Faber, 2001 (342)
- [4] Whitaker, Harold and John Halas, *Timing for animation*, Oxford, UK, Elsevier – Focal Press, 2002 (142)
- [5] Ранко Мунитић, *Естетика анимације*, ФИЛМСКИ ЦЕНТАР СРБИЈЕ, ФАКУЛТЕТ ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ, Београд 2007., Облик и биће
- [6] Мр. Миодраг Медиговић, *Експериментални филм и алтернативна опредељења*, ФЕСТИВАЛ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ДОКУМЕНТАРНОГ И КРАТКОМЕТРАЖНОГ ФИЛМА, Београд 2002.
- [7] Вера Влајић, *Анимирани филм – Студије, Полемике, Огледи, Разговори*, ФЕСТИВАЛ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ДОКУМЕНТАРНОГ И КРАТКОМЕТРАЖНОГ ФИЛМА, „VERZALPRESS“, Београд 2000., Живот линија
- [8] Steven D. Katz, *Film directing Shot by Shot*, MICHAEL WIESE PRODUCTIONS, USA Michigan 1991.
- [9] Satinder P. Gill (ed.), *Cognition, Communication and Interaction*, Springer, London, 2008.
- [10] Dan O’Sullivan & Tom Igoe, *Physical Computing*, Thomson Course Technology, Boston, 2004.
- [11] Проф. Др. Драгољуб Мартиновић, *Уџбеник и савремена настава*, ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ, Београд 2007., Електронско учење као савремени вид образовне технологије
- [12] Др Мишко Шуваковић, *Појмовник модерне и постмодерне ликовне уметности и теорије*, САНУ, Прометеј, Београд, Нови Сад, 1999.
- [13] Ранко Мунитић, *Естетика анимације*, ФИЛМСКИ ЦЕНТАР СРБИЈЕ, ФАКУЛТЕТ ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ, Београд 2007., Медијска свест
- [14] Коста Богдановић, *Уџбеник и савремена настава*, Београд 2007., Место визуелне културе у систему васпитања и образовања.

- [15] Ранко Мунитић, *Анимирани филм – Студије, Polemike, Oгледи, Разговори*, ФЕСТИВАЛ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ДОКУМЕНТАРНОГ И КРАТКОМЕТРАЖНОГ ФИЛМА, „VERZALPRESS“, Београд 2000.
- [16] GeraldMillerson, *The Technique of TelevisionProduction*, FOCAL PRES, Oxford, 1990.
- [17] Мр Растко ЋИРИЋ, *Прошетајте Своје Цртеже*, ИНСТИТУТ ЗА ФИЛМ, ТЕХНИЧКА КЊИГА, ДОМ ПИОНИРА – ПИОНИРСКИ ГРАД, Београд 1983.
- [18] Ранко Мунитић, *Естетика анимације*, ФИЛМСКИ ЦЕНТАР СРБИЈЕ, ФАКУЛТЕТ ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ, Београд 2007., „Љубав уметности
- [19] Др Невена Даковић и др Миодраг Шуваковић, Ридер *Теорија уметности 1*, УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ, ГРУПА ЗА ТЕОРИЈУ УМЕТНОСТИ И МЕДИЈА, ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНЕ МАГИСТАРСКЕ СТУДИЈЕ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ, Београд 2004.
- [20] KatherineUlrich, *MacromediaFlash 8 for Windows and Macintosh*, SET COMPUTER EQUIPMENT AND TRADE, Београд 2007.
- [21] Addiss,Stephen/Yoshiko,Audrey, *HowtoLookat JapaneseArt*, NewYork,1996.
- [22] Dušan Pajin: **HAIKU NA BALKANU**, 2016, <http://poetrio.com/wp-content/uploads/2016/05/HAIKUNABALKANU.pdf>
- [23] Dušan Pajin: *Multiculturalism of World Haiku – Cross-Cultural and Personal Meaning*,<http://www.tempslibres.org/aozora/en/hart/hart11.html>
- [24] Sonja VišnjićŽižović,*LEPTIROV SAN u poeziji MacuoBašoa* – KOKORO Beograd, 2015 Književnost.org.
- [25]Codrescu,Ion,*TheSpiritofHaiga*,AnInterviewbyJeanneEmrich,ReedsContemporaryHaiga, Haiga,Vol. 4, 2006.
- [26] Addiss, Stephen,*Haiga:TakebeSōchōandthe Haiku-PaintingTradition*. Richmond, Virginia: UniversityofRichmond,1995.
- [27] YuukoSuzuki, *JapaneseCalligraphy*,SearchPress,2005
- [28] Codrescu,Ion, *Haïga—Peindre en poésie*,ÉditionsA.F.H.,2012.
- [29] Kacian,Jim, *LookingandSeeing:HowHaiga Works*,RedMoonPress,2004,pp.126-153.
- [30] Leonard, Koren,*Wabi-SabiforArtists, Designers, PoetsandPhilosophers*,Stone BridgePress, Berkley,1994
- [31] Seckel,Dietrich, *EinführungindieKunstOstasiens*,München1960,pp. 139-154.
- [32] [DAM], Digital Art Museum, <http://www.dam.org/index.htm>, посећено14.03.2017.

- [33] Faber, Liz, Helen Walters, *Animation Unlimited. Innovative Short Films Since 1940*, London, England, Laurence King Publishing, 2004 (192).
- [34] Landreth, Chris. Ryan, Prix *ArsElectronica* 2004, Ars Electronica Archive, http://www.aec.at/en/archives/prix_archive/prix_projekt.asp?iProjectID=12812, посећено 05.05.2017.
- [35] Paul, Christine, *Digital Art*, London – New York, Thames & Hudson word of art, 2003 (224)
- [36] Rush, Michael, *New Media in Art*, London – New York, Thames & Hudson word of art, 2005 (248)
- [37] ŠuvakovićMiško, *Pojmovnikmoderneipostmodernelikovneumetnostiiteorijeposle 1950. godine*, Beograd – Novi Sad, Srpskaakademijanaukaiumetnosti, Prometej; 1999

Референтне мултимедије:

- [1] Проф. логопед Наташа Радас, *Силбус Бројеву*, GIDEON MULTIMEDIA, Сплит 2006.(www.eSilabuS.com)
- [2] *Daddy You can Save The Planet*, UNITED NATIONS, 2007. (www.unece.org)
- [3] <http://drupal.org/>
- [4] <http://en.wikipedia.org/wiki/HTML>
- [5] <http://en.wikipedia.org/wiki/CSS>
- [6] http://en.wikipedia.org/wiki/Java_script
- [7] <http://en.wikipedia.org/wiki/PHP>
- [8] <http://htmlhelp.com/design/imageuse.htm>
- [9] <http://www.wikipedia.com>
- [10] <http://www.smashingmagazine.com>
- [11] <http://www.rome.me>
- [12] <http://www.interactivemovies.org>
- [13] Gagnon, Jean, *Pockets Full of Memories*, DanielLangloisFoundation, 2008. <http://www.fondation-langlois.org/html/e/page.php?NumPage=329> Anon.,
- [14] GuyDebord>*Quotes*, GoodReads, n.d. <http://www.goodreads.com/author/quotes/15819>.
- [15] Guy_DebordAnon., *WarholWasRightAbout '15 Minutes Of Fame*, npr.org., October, 2008. <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=95516647>
- [16] Rouse, Margaret, *Deep Web*, WhatIs.com, October, 2006. <http://whatis.techtarget.com/definition/deep-Web>
- [17] Manovich, Lev, *Jezik novih medija*, Književna smotra, 2008., broj 140 https://tpnm.jottit.com/lev_manovich%3A_novi_mediji
- [18] Harris, William, *Whoinvented the computer?*, HowStuff Works, 2013. <http://science.howstuffworks.com/innovation/inventions/who-invented-the-computer.htm>
- [19] Anon., *Konrad Zuse And The First Working Computer, I programmer*, Jun, 2013. <http://www.i-programmer.info/history/people/253-konrad-zuse.html?start=1> Anon.,
- [20] *The Godfathers of Film: Thomas Edison and William Dickson*, Lomography, May, 2012. <http://www.lomography.com/magazine/lifestyle/2012/05/14/the-godfathers-of-film-thomas-edison-and-william-dickson>
- [21] Anon., Digital Art, wikipedia.org, April, 2014. http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_art

- [22] Anon., What is Digital Art?, Digital Art For All, n.d. <http://www.digitalartforall.com/15/what-is-digital-art/>
- [23] Calc, Chloe, *A Brief History of Digital Art*, Digital Art Empire, November, 2013. 114 <http://digitalartempire.com/2010/11/history-digital-art/>
- [24] Fiore, Jessamyn, *112 GreenStreet – The Early Years (1970-1974)*, n.d., sekundarni izvor prema Kennedy, Randy, WhenSoHoWasYoung- 112 GreeneStreet: The Early Years, "70s Art in SoHo, July, 2012.
- [25] http://www.nytimes.com/2012/07/26/books/112-greene-street-the-early-years-70s-art-insoho.html?_r=0
- [26] Anon., *Classificatory disputes about art*, Wikipedia.org, March, 2014. http://en.wikipedia.org/wiki/Classificatory_disputes_about_art
- [27] Manovich, Lev, *Ten keytexts on digitalart*, manovich.net., n.d. <http://manovich.net/digitalsalon.htm>
- [28] Anon., *A Concise History of Panorama*, panoramaonview.org, 2014. http://www.panoramaonview.org/panorama_history.html
- [29] Gallagher, Kevin, *DrakeloweHall – General History*, BurtonuponTrent, n.d. <http://www.burton-on-trent.org.uk/page/3?s=stapenhill>
- [30] Jackson, James W., *Villa of the Mysteries, Pompeii*, Michael D. Gunther., n.d. <http://www.art-and-archaeology.com/timelines/rome/empire/vm/villaofthemysteries.html>

Аутор :

Трстењак Снежана,
Теодора Драјзера 4/10
11000 Београд
+381 63 101 7027

Образовање:

Студент докторских студија Универзитета уметности у Београду ,

дигитална уметност

Универзитет уметности у Београду, дигитална уметност, (2008)

VII 2 степен стручне спреме и академски назив Магистар уметности у области дигиталних уметности Магистарска теза: ЧУВАРИ ПРИРОДЕ-Интерактивна дигитална анимација у школској настави

Технички факултет „ Михајло Пупин,, у Зрењанину“ (2001-2004)

образовног профил: Дипломирани инжењер производног менаџмента.

Вишашкола за информатику и статистику (1981-1984) у Београду.

Средња школа, Усмерено образовање, математичко-техничке струке у

VI Гимназији, (1978-1982) у Београду.

Прва година Усмереног образовања, математичко-техничке струке.

Усавршавање:

2008 ШКОЛА ЗА ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ у Београду Кајрон – курс за 3Д анимацију- програм МАЈА.

2008 Универзитет уметности у Београду – Екологија као контекст уметности/ Наставник Јован Ристић, Пх. Хумана екологија, предавач на Massachusetts Institute of Tehnology од 1998-е год.

2004 Универзитет БРАЋА КАРИЋ ФАКУЛТЕТ ЗА МЕНАЏМЕНТ и “PowerStrategy“-Online Marketing Agency, Ванувер, Канада “УСПЕШАН МАРКЕТИНГ–7 ИНТЕРНЕТ СТРАТЕГИЈА“ , примери успешних светских интернет маркетинг кампања“,

1986 Курс анимације “Дунав филм Београд“

**Учесник на дугометражним анимираним пројектима као сарадник, аниматор,
главни аниматор или вођа тима за леј аут:**

- Аутор прве пластелинске анимације у екс Југославији 1991 год. (шпица за „ФЕСТ 91.“) и године
- Супервизор анимације и лутка аниматор на дугометражном играно-анимираном филму “Вилењакова прича“, редитељ Стеван Ђорђевић, продукција рз “БРВНАРА“.
- „Hatchipuh“, дугометражни играно-анимирани филм-Југословенско-Немачка копродукција, “Дунав филм Београд“ /
- „Мали летећи медведићи“ („ LittleFlyingBears“) 13 епизода /до 30 мин. Копродукција “ФРЗ БЕОГРАД“ БЕОГРАД, Загреб Филм- Загреб
- и Монреал-Канада /
- „Tom-Tom and Nana“, анимиране епизоде дужине до 30 мин. Копродукција “ Бикић Студио
- Аутор сам првог анимираног филма у екс Југославији у коме је **комбинована компјутерска и 2Д анимација /1996 год.** („МОЈ СВЕТ“ продукција “ Бикић Студио“)
- Студио“ Београд и DURANStudio *VideoandAnimation*из Париза-Француска.
- Аутор прве пластелинске анимације у екс Југославији 1991 год. („ФЕСТ 91.“)

Награде:

- 1993** "Дијалог"- Награда за цртеж на 4. Фестивалу Југословенског анимираног филма у Чачку
- 1994** Главни аниматор на филмовима "А-1" и "Paradise" који су на 41. Фестивалу Југословенског документарног и краткометражног филма 1994. Годна награђени као најбољи анимирани филмови. Први Југословенски филмови који су учествовали на фестивалу у Јапану "Hiroshima 94";
- 1996** "Мојсвет", Златна медаља Београда за најбољи мини филм на 43. Фестивалу југословенског документарног и краткометражног филма.
- 1996** Награда Министарства заштите животне средине Републике Србије – најбољи еколошки филм на 43. Фестивалу Југословенског документарног и краткометражног филма;

- 1997** Златна плакета Београда за најбољи анимирани филм на 44. Фестивалу Југословенског документарног и краткометражног филма за филм "ВЕЛИКА ЈАБУКА"
- 2003** Бронзани Витез на међународном фестивалу у Москви и Калуги
- 2003** Награда за Сценографију на 9. Фестивалу југословенског анимираног филма у Чачку **2003** године, за филм (МАРТ 3003)
- 2004** Златна медаља Београда за најбољи анимирани филм ("БУБИЦЕ") и *Златна медаља Београда за најбољу продукцију групе филмова на 51. домаћем и 1. међународном фестивалу документарног и краткометражног филма Београду
- 2004** Диплома за анимирани филм (ПАР-НЕПАР) урађен са студентима филма на фестивалу у ИРКУЦКУ-Сибир, Русија,
- 2004** Диплома за анимирани филм (БУБИЦЕ) урађен са студентима на фестивалу у Техерану-ИРАН.

Оснивач атељеа „*VisualProduction*“ при УЛУПУДС-у.

Атеље је регистрован одлуком Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије (УЛУПУДС) од 03. 04. 2001., (број регистра у Удружењу 74/1). Атеље окупља уметнике различитих профила и интересовања, аниматоре, редитеље, дизајнере, књижевнике и редовно прима истакнуте младе уметнике у чланство, чиме се стичу услови и предност за остваривања својих права и верификације активности у области уметности.

Радно искуство у педагошком раду

Учесник у организовању и предавањима класичне и компјутерске анимације у оквиру „Сentar group“, „Бикић студио“ Београд као и Високе школе електротехнике и рачунарства струковних студија Београдод 2002. године, у оквиру смера Аудио и видео технологије и покретач предмета:

а – мултимедијално рачунарство

б – основи анимације.

в – компјутерска анимација

г – компјутерска анимација 1

д – компјутерска анимација 2

ђ – дигиталана телевизија

е – мултимедијалне постпродукције

- 2015, 2014, 2013** –Супервизор, на он –лине радионицама у организацији CINEMASPORTS, Сан Франциско / <http://www.cinemasports.com/event-group/cinemasports-university-games-2014>
- 2013** Ментор у пројекту „Балони“ – аутор пројекта: Јин Јоо, оснивач и директор удружења CINEMASPORTS из САД у оквиру Међународне колоније анимираног филма за децу и младе НИШ. 5.-11. Август
- 2010** Аутор концепта Еколошко-културне акције мултимедијалног карактера, ЧИСТ ДУХ ЧУВА ПРИРОДУ/ДУХ ИСТОКА 28-30 мај, 2010 године – БОТАНИЧКА БАШТА Јевремовац, Београд, Visualproduction,
- 2010** Реализатор и аутор Multimedijalna izložba – PUT 10. august 2010 god. Klub knjižara EVEREST –Gospodar Јевремова 47-а
- 2010** Реализатор Еколошко-културне акције мултимедијалног карактера, ЧИСТ ДУХ ЧУВА ПРИРОДУ, Београд, **05-08** март, 2010 године у сарадњи са БОТАНИЧКОМ БАШТОМ Јевремовац.

Сарадник маркетиншких агенција:

„Leo Burnett“, „Ogilvy&Mother“, „McCannEricksons“, „Partner“, „Candysco-Корпорација“, „Semio“ итд..

Редитељ и аниматор низа ТВ реклама („MilkShake“, „Сaramba“, „Петроније“, „Соко Штарк“, „Имлек“ – БигМикс, сиреви итд.)

Члан жирија и учешће на фестивалима:

- 2017** 45. Ревија филмског стваралаштва деце и омладине Србије, Јун, Музеј Југословенске кинотеке, Београд.
- 2016** ВИШЕР такмичење средњих техничких школа у области мултимедије.
- 2016** Учешће са анимираним филмом "Мој свет"/4мин, ФЕСТИВАЛ ЕКО ФИЛМА/УЉАНОВСК-РУСИЈА,14-17.03/
- 2015** Председник жирија: Светски дечији фестивал анимираног филма “Златни пуж –Врање [хттп://саф.цо.рс/идраф/](http://саф.цо.рс/идраф/)
- 2015** 44. Ревија филмског стваралаштва деце и омладине Србије, Јун, Музеј Југословенске кинотеке, Београд.
- 2015** ВИШЕР такмичење средњих техничких школа у области мултимедије.

- 2014** 43. Ревија филмског стваралаштва деце и омладине Србије, Јун, Музеј Југословенске кинотеке, Београд.
- 2014** Учесник /Планетарни пројект 100.000 ПЕСНИКА ЗА ПРОМЕНУ (Бождарац, 27.септембра 2014)
- 2014** ВИШЕР такмичење средњих техничких школа у области мултимедије.
- 2014** Учесник у П Р О Г Р А М У mixed-media, арт тријенале ОТВОРЕНА СВЕСТ/ОТВОРЕНИ СВЕТ (ОпенМинд/ОпенЊорлд)
- 2013** Међународна колонија анимираног филма за децу и младе – Пантелеј 2013 је по седми пут одржана у Нишу, од 5. до 11.августа2013.године.
- 2013** Учесник: ТРИЈЕНАЛЕ МИХЕД МЕДИЈА; 20-30 .09;Ликовни салон Дома културе Трстеник
- 2013** Учесник: ТРИЈЕНАЛЕ МИХЕД МЕДИЈА; 20-30 .09; павиљон Цвијета Зузорић, МАЛИ КАЛЕМЕГДАН, Београд
- 2013** 42. Ревија филмског стваралаштва деце и омладине Србије, 26. – 30. Јун, Музеј Југословенске кинотеке, Београд.
- 2013** ВИШЕР такмичење средњих техничких школа у области мултимедије.
- 2012** 41. Ревија филмског стваралаштва деце и омладине Србије, Јун, Музеј Југословенске кинотеке, Београд.
- 2012** Члан жирија: ВИШЕР такмичење средњих техничких школа у области мултимедије.
- 2009** Учешће на Међународном фестивалу у Липцигу и Москви са анимираним филмом ТОВЕРарikaORNOTTOBETomato / 3 min. 56 sec копродукција ВИШЕР-Београд, ФРЗ-Београд и Visualproduction
- 2007** Међународни фестивал анимације „АНИМАНИМА“ у Чачку.
- 2007** XVIинтернационални филмски фестивал „ЗЛАТНИ ВИТЕЗ“ Кавкаске минералне воде.
- 2007, 2006, 2005** члан савета „БЕОГРАДСКОГ ФЕСТИВАЛА ДОКУМЕНТАРНОГ И КРАТКОМЕТРАЖНОГ ФИЛМА“.
- 2004** „51. домаћи и 1. међународни фестивал документарног и краткометражног филма у Београду“,
- 2004** Међународни фестивал „ЗЛАТНИ ВИТЕЗ“ у Иркутску – Сибир, Русија, међународни филмски фестивал у Техерану – Иран.
- 2003** Учешће на међународном фестивалу „ЗЛАТНИ ВИТЕЗ“ у Москви и Калуги,

- 2003** „Фестивал документарног, краткометражног и анимираног филма у Београду“, **2003**– учешће на: „9. фестивалу југословенског анимираног филма у Чачку“ ретроспектива радова и презентација филма о Снежани Трстењак.
- 2001** Ретроспектива Српске женске анимације на фестивалу у Бечу (сарадња са В.Влајић)
- 1997** учешће на „44. фестивалу Југословенског документарног и краткометражног филма“ /ЗЛАТНА ПЛАКЕТА Београда за најбољи анимирани филм/ филм „БИГ АППЛЕ“
- 1996** учешће на „43. фестивалу Југословенског документарног и краткометражног филма“ /ЗЛАТНА МЕДАЉА Београд за најбољи мини филм/ Награда Министарства заштите животне средине Републике Србије, најбољи еколошки филм/ филм „МОЈ СВЕТ“
- 1994** учешће на „41. фестивалу Југословенског документарног и краткометражног филма“ у Београду /Златна плакета за анимирани филм/ учешће на фестивалу у Јапану „Хирошима 94“/ главни аниматор на филмовима „А-1“ и „ПАРАДИСЕ“, редитељ Недељко Убовић.
- 1993** учешће на 4. фестивалу Југословенског анимираног филма у Чачку /Награда за цртеж/ филм „ДИЈАЛОГ“, аутор Снежана Трстењак.
- 1990** учешће на „37. фестивалу Југословенског документарног и краткометражног филма“ у Београду / главни аниматор на филму „СТОЛИЦА“, редитељ Недељко Убовић/
- 1989** учешће на „36. фестивалу Југословенског документарног и краткометражног филма“ у Београду /аутор филма „ДАН КАДА ЈЕ РОЂЕН СОЦИЈАЛИЗАМ“/.

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторске дисертације / докторског уметничког пројекта

Име и презиме аутора мр Снежана Трстењак

Број индекса в-18/09

Докторски студијски програм ДИГИТАЛНА УМЕТНОСТ

Наслов докторске дисертације / докторског уметничког пројекта

ЕХО КРАТКИХ СЛИКА

(играно-анимирани кратки филм, у интеракцији са публиком)

Ментор Јелица Ђокић, редовни професор Факултета драмских уметности

Коментор: _____

Потписани (име и презиме аутора) мр Снежана Трстењак

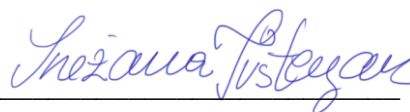
изјављујем да је штампана верзија моје докторске дисертације / докторског уметничког пројекта истоветна електронској верзији коју сам предао за објављивање на порталу **Дигиталног репозиторијума Универзитета уметности у Београду.**

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци везани за добијање академског звања доктора наука / доктора уметности, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада.

Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета уметности Београду.

Потпис докторанда

У Београду, 21. 06.2017

Изјава о коришћењу

Овлашћујем Универзитет уметности у Београду да у Дигитални репозиторијум Универзитета уметности унесе моју докторску дисертацију / докторски уметнички пројекат под називом:

ЕХО КРАТКИХ СЛИКА

(играно-анимирани кратки филм, у интеракцији са публиком)

која / и је моје ауторско дело.

Докторску дисертацију / докторски уметнички пројекат предао / ла сам у електронском формату погодном за трајно депоновање.

У Београду, 21.06.2017

Потпис докторанда

Јелена Ђурић